

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

**Komparace dlouhodobých záměrů
vzdělávání a rozvoje krajů České republiky**

Božena Světlíková

Centrum školského managementu
Vedoucí diplomové práce: Mgr. Irena Lhotková PhD.
Studijní program: Management vzdělávání

2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Komparace dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje krajů České republiky vypracovala pod vedením vedoucího diplomové práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato diplomová práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum

.....

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování Mgr. Ireně Lhotkové PhD. za její cenné rady, trpělivost a vstřícnost při vedení mé diplomové práce.

.....

NÁZEV:

Komparace dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje krajů České republiky

AUTOR:

Božena Světlíková

KATEDRA (ÚSTAV)

Centrum školského managementu

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Irena Lhotková PhD.

ABSTRAKT:

V práci je provedena komparace dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy čtyř krajů České republiky – Jihočeského, Karlovarského, Plzeňského a Středočeského – s cílem zjistit, do jaké míry se tyto záměry ve vybraných oblastech vzdělávání shodují nebo odlišují. Práce porovnává oblasti – rovnost příležitostí ke vzdělávání, zkvalitnění a modernizace vzdělávání, podpora cizích jazyků a informačních a komunikačních technologií, oblast pedagogických pracovníků a strategii rozvoje jednotlivých úrovní vzdělávání s ohledem na demografický vývoj. Zároveň je provedeno srovnání těchto dlouhodobých záměrů krajů s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky.

KLÍČOVÁ SLOVA:

dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy, úroveň vzdělanosti, rovnost příležitostí, kurikulární reforma, strategie rozvoje

TITLE:

The comparison of long-term intents of education and development in regions of Czech republic **AUTHOR:**

Božena Světlíková

DEPARTMENT:

Centre of school management

SUPERVISOR:

Mgr. Irena Lhotková PhD.

ABSTRACT:

In this work there is accomplished a comparison of long-term intentions of education and development of educational system in four regions of Czech republic – Jihocesky, Karlovarsky, Plzensky, Stredocesky. It's with aim to find how much are these intentions identical or different in chosen educational areas. The work compares fields – parity of opportunities to education, to support of foreign languages and informational and communication technologies, also area of pedagogical workers and strategy of development individual levels of education according to demographical progress.

At the same time, there is made the comparison of these long-term intentions of regions with long-term intentions of education and development of Czech republic.

KEYWORDS:

long-term intention of education and development of educational system, level of education, parity of opportunities, curriculum reform, strategy of development

Obsah

Obsah	6
1 Úvod.....	7
2 Cíl práce a předpoklady	8
3 Použité metody práce.....	9
4 Právní východiska dlouhodobých záměrů	9
5 Dlouhodobý záměr – obsah a význam	10
6 Charakteristika sledovaných krajů.....	13
6.1 Obecné údaje.....	13
6.2 Úroveň vzdělanosti ve sledovaných krajích	15
6.2.1 Vzdělanostní struktura obyvatel krajů.....	15
6.2.2 Školy podle zřizovatelů	16
6.2.3 Vývoj počtu dětí a žáků	19
6.2.4 Žáci nově přijímaní do středních škol a absolventi středních škol	20
6.2.5 Nezaměstnanost absolventů škol	23
7 Charakteristika dlouhodobých záměrů sledovaných krajů	25
8 Komparace	26
8.1 Rovnost příležitostí ke vzdělávání	26
8.1.1 Podpora individuálních vzdělávacích potřeb	26
8.1.2 Prevence sociálně patologických jevů.....	35
8.1.3 Integrovaný systém poradenství.....	40
8.2 Zkvalitňování a modernizace vzdělávání – kurikulární reforma	44
8.2.1 Předškolní vzdělávání.....	44
8.2.2 Základní vzdělávání	46
8.2.3 Střední vzdělávání	49
8.2.4 Základní školy speciální, konzervatoře, základní umělecké školy	54
8.3 Podpora cizích jazyků, informačních a komunikačních technologií.....	56
8.3.1 Výuka cizích jazyků	56
8.3.2 Informační a komunikační technologie	59
8.4 Pedagogičtí pracovníci	61
8.4.1 Vzdělávání pedagogických pracovníků.....	61
8.4.2 Pedagogičtí pracovníci a jejich odměňování	65
8.5 Strategie rozvoje jednotlivých úrovní vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy s ohledem na demografický vývoj.....	68
8.5.1 Předškolní vzdělávání.....	68
8.5.2 Základní vzdělávání	69
8.5.3 Střední vzdělávání	70
9 Odlišnosti v dlouhodobých záměrech krajů	76
10 Závěr	79
Seznam zkratk	82
Literatura:.....	83
Přílohy:	85

1 Úvod

Společnost prochází v současné době rychlými a velmi obtížně předvídatelnými změnami. Jejich součástí jsou také změny ve vzdělávání a výchově.

Protože vzdělávací soustavou prochází jedinec v České republice minimálně po dobu devíti let, mělo by být vzdělávání z hlediska obsahového a zejména z hlediska stanovených cílů stabilní. Stabilitu má podle školského zákona zajistit Národní program vzdělávání zpracovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Protože tento dokument zatím připraven není, zastupuje jeho úlohu Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky.

V návaznosti na tento dokument a v souladu s ním orgány krajů zpracovávají dlouhodobé záměry krajů s přihlédnutím ke specifickým podmínkám příslušného kraje.

Kraje jsou významným činitelem při rozvoji vzdělávání v České republice. Nejsou sice zřizovateli všech škol v kraji, ale například prostřednictvím financování (krajské normativy při rozdělování státních prostředků na vzdělávání) výrazně ovlivňují rozvoj a úroveň škol v kraji. Porovnáním dlouhodobých záměrů bude možné zjistit, na co kladou jednotlivé kraje důraz, jakým způsobem zohledňují specifika školství v kraji, zda mají připravenou strategii pro řešení problémů apod. Srovnáním dlouhodobých záměrů krajů s dlouhodobým záměrem MŠMT bude možné říci, zda a do jaké míry je kraji akceptován Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky zpracovaný MŠMT.

Pro zpracování komparace byl použit Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky vydaný MŠMT ČR v roce 2007 a dlouhodobé záměry krajů zpracované odbory školství krajských úřadů v roce 2008, které z tohoto Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky vycházejí. Jedná se o dlouhodobé záměry, které byly v době vzniku práce dostupné.

Práce porovnává dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy čtyř krajů – Jihočeského, Karlovarského, Plzeňského a Středočeského. Jedná se o kraje, které spolu sousedí. Tři z krajů jsou příhraniční (Jihočeský, Karlovarský, Plzeňský), jeden je „vnitrozemský“ (Středočeský). Mají výrazně rozdílný počet obyvatel – Středočeský kraj má přes milion obyvatel, Karlovarský kraj přibližně tři sta tisíc. Přitom hustotou obyvatel jsou si tyto dva kraje ze čtyř uvedených nejbliže. Počet obyvatel ve Středočeském kraji výrazně stoupá, v ostatních sledovaných krajích buď stagnuje, nebo klesá. Středočeský kraj je největším krajem České republiky, Karlovarský naopak nejmenším. (Je víc jak třikrát menší než Středočeský kraj.) Plzeňský kraj je rozlohou třetím největším kraje republiky, ale co do

počtu obyvatel je až na devátém místě mezi kraji ČR. Po Jihočeském kraji je druhým nejméně zalidněným krajem České republiky. Plzeňský a Karlovarský kraj byly do roku 2000 jedním správním celkem (Západočeský kraj). Přes tyto rozdíly by měly všechny kraje zajistit pro děti a žáky shodné podmínky ve všech oblastech vzdělávání.

2 Cíl práce a předpoklady

Cílem práce je zjistit, do jaké míry a v čem se shodují nebo odlišují záměry vybraných krajů v některých oblastech rozvoje vzdělávání a do jaké míry v těchto oblastech kraje naplňují Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice.

Komparace sleduje následující oblasti dlouhodobého záměru: rovnost příležitostí ke vzdělávání, zkvalitnění a modernizace vzdělávání, podpora cizích jazyků a informačních a komunikačních technologií, pedagogičtí pracovníci a strategie rozvoje jednotlivých úrovní vzdělávání s ohledem na demografický vývoj.

V úvodu každé porovnávané oblasti je nejprve charakterizován DZ ČR, jsou uvedeny cíle a navrhovaná opatření. Pak následují charakteristiky stejné oblasti v jednotlivých krajích – vyhodnocení dosaženého stavu, stanovené cíle a přijatá opatření. Porovnávaná oblast je zhodnocena, tzn., že je popsáno, v kterých cílech a opatřeních se kraje shodují, na co kladou větší důraz, jak se liší nebo shodují přijatá opatření. Dále je uvedeno, do jaké míry se záměry krajů shodují s DZ ČR, popř. došlo-li někde k rozporu.

Předpokládá se, že

- mezi vybranými kraji nebudou výrazné rozdíly v porovnávaných oblastech Rovnost příležitostí ke vzdělávání, Zkvalitňování a modernizace vzdělávání a Specifická podpora vzdělávání,
- mezi vybranými kraji budou výraznější rozdíly v porovnávaných oblastech Pedagogičtí pracovníci a Strategie rozvoje jednotlivých úrovní vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy s ohledem na demografický vývoj,
- dlouhodobé záměry vybraných krajů a jejich cíle budou korespondovat s dlouhodobými záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice.

Závěr práce shrnuje zjištěné shody a odlišnosti v DZ krajů a hodnotí, nakolik kraje zapracovaly do dlouhodobých záměrů své specifické podmínky, navrhovaly a zdůvodňovaly konkrétní řešení.

3 Použité metody práce

Při zpracování závěrečné diplomové práce byla využita komparativní (srovnávací) metoda. Pro zpracování komparace je potřeba dodržet základní pravidla. Jedná se o definici objektu komparace, určení cíle komparace, stanovení kritérií pro vlastní analýzu zvolených objektů a vymezení vztahu komparace k časové ose. Byla využita synchronní komparace, kdy jsou zvolené prvky analyzovány v konkrétním časovém úseku. Je tak možné zjistit, jaké jsou mezi objekty rozdíly ve výskytu sledovaných prvků.

V této práci jsou objektem komparace dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy čtyř krajů. Cílem práce je zjištění, zda sledované kraje vytvářejí rovné podmínky pro vzdělávání. Základními kritérii je shoda nebo rozdílnost navrhovaných opatření v jednotlivých oblastech dlouhodobých záměrů a dále soulad nebo nesoulad těchto opatření s opatřeními v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky. Analyzovány byly dlouhodobé záměry krajů pro období let 2008 – 2011 a DZ ČR z roku 2007.

4 Právní východiska dlouhodobých záměrů

Listina základních práv a svobod (součást ústavního pořádku České republiky ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.) zaručuje v článku 1 rovnost lidí v důstojnosti i v právech, článek 33 pak podrobněji popisuje práva občanů na vzdělání. Dodatkový protokol k Úmluvě o ochraně lidských práva a základních svobod č. 1 z března 1952 v článku 2 uvádí, že „nikomu nesmí být odepřeno právo na vzdělání“.

Součástí naší legislativy je také Úmluva o právech dítěte. Státy, jež jsou smluvními stranami úmluvy, uznávají právo dítěte na vzdělání na základě rovných možností.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění, pak v § 2 odstavec 1 stanoví Zásady a cíle vzdělávání, kde pod písmeny a) až g) podrobně vymezuje zásady vzdělávání v České republice. Paragraf 161 zákona 561/2004 Sb. – Financování škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky - v odstavci 2 říká, že krajské úřady stanoví krajské normativy na jednotku výkonu a kalendářní rok. Odstavec 3 uvádí, že při stanovení krajských normativů vychází krajský úřad zejména z dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy.

Zpracování dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji ukládá krajským úřadům školský zákon v § 9 odstavec 2 až 4. Dlouhodobé záměry krajských úřadů vycházejí z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky (odst. 1, § 9 a odst. 4, § 185 zákona č. 561/2004 Sb.), který zpracovává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Návrh tohoto dlouhodobého záměru musí být projednán mimo jiné i s kraji. Návrh je předkládán ke schválení vládě České republiky. Vláda pak návrh dlouhodobého záměru předkládá k projednání oběma komorám Parlamentu České republiky.

Postup a časový harmonogram práce na Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky upravuje vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy. Paragraf 3 odstavec 1 této vyhlášky stanoví, že ministerstvo každý sudý rok vyhodnotí platný dlouhodobý záměr ČR a vyhodnocený, případně upravený a doplněný, jej do 31. října předloží krajům ke stanovisku. Vládě České republiky jej pak předkládá k 31. březnu lichého roku. V novele této vyhlášky (č. 225/2009 Sb., s účinností k 1. 8. 2009) došlo ke změně § 3 - Termíny předkládání a zveřejňování dlouhodobých záměrů. Ministerstvo vyhodnocuje, případně upravuje a doplňuje dlouhodobý záměr každý třetí kalendářní rok.

Je nutné také zmínit, že školský zákon ukládá Ministerstvu školství mládeže a tělovýchovy České republiky zpracovat Národní program vzdělávání a projednat jej mimo jiné také s kraji a vládou a předložit jej ke schválení Parlamentu České republiky. Obsahem Národního programu vzdělávání mají být především cíle vzdělávání, hlavní oblasti vzdělávání, obsahy vzdělávání a prostředky, které jsou nutné k dosažení těchto cílů. Měl by to být dlouhodobý program rozvoje vzdělávání v České republice, ale doposud nebyl vytvořen.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky je tak jediným „strategickým“ plánem. Je však každý třetí rok (dříve každý druhý rok) upravován a doplňován. Jedná se tedy o dokument, který nezaručuje stabilitu vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy a který je snadno ovlivnitelný politickými změnami.

5 Dlouhodobý záměr – obsah a význam

V roce 2001 vznikl, na základě usnesení vlády České republiky č. 277 ze dne 7. dubna 1999, Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha), ve kterém byly stanoveny hlavní cíle vzdělávací politiky. MŠMT v květnu 1999 zveřejnilo Koncepci vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice, kde se uvádí, že se rozvoj

školsství má vyvozovat z obecně přijatého rámce vzdělávací politiky a střednědobých a *dlouhodobých záměrů* vyhlášených v podobě závazného vládního dokumentu.

Bílá kniha vyjadřuje vládní záměry v oblasti vzdělávání, legislativní a organizační opatření. Tyto vládní záměry mají ovlivňovat rozhodování na úrovni krajů, obcí i veřejných vysokých škol. Bílá kniha (2011) v části Od centralizovaného řízení k odpovědnému spolurozhodování uvádí, že „koordinace vzdělávací politiky v rámci celého státu bude legislativně i organizačně umožněna sladěním *dlouhodobého záměru rozvoje vzdělávací soustavy, který bude zpracovávat MŠMT, a dlouhodobých záměrů rozvoje vzdělávání v jednotlivých krajích*, které budou zpracovávat orgány krajů.“ Národní program rozvoje vzdělávání z roku 2001 byl schválen usnesením vlády č. 113 ze dne 7. února 2011 a stal se základem pro realizaci změn ve vzdělávání.

MŠMT zpracovává v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., školský zákon, v platném znění, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky (DZ ČR). Obsah DZ ČR vymezuje vyhláška 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, v platném znění.

DZ ČR je důležitým nástrojem formování vzdělávací soustavy. Uvádí záměry, cíle a kritéria vzdělávací politiky, poskytuje koncepční a metodickou podporu.

DZ ČR vychází z dalších dokumentů, které se týkají státního rozpočtu, regionálního rozvoje, zaměstnanosti, rozvoje lidských zdrojů, sociálně ekonomického rozvoje, udržitelného rozvoje a dále společných cílů evropských procesů ve vzdělávání přijatých vládou a dále z výročních zpráv České školní inspekce.

Je to dokument, který rozpracovává strategické směry rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy z několika základních hledisek – celoživotní učení, zlepšení kvality a efektivity systémů vzdělávání a vzdělávací soustavy, rovný přístup ke vzdělávání pro všechny, udržitelný rozvoj a z hlediska vzdělanostní úrovně obyvatelstva, demografie, trh práce, zaměstnanost a sociální soudržnost.

Vyhláška stanovuje, co musí dlouhodobý záměr vždy obsahovat. Jde především o vyhodnocení dosaženého stavu a změn oproti předchozímu dlouhodobému záměru z hlediska obsahového a kvantitativního. Dále musí uvést strategické směry rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy a způsob jejich realizace. Každý strategický směr pak musí obsahovat analýzu současného stavu, stanovený cíl a opatření pro jeho realizaci, návrh rozvojových programů a projektů (včetně projektů z fondů Evropské unie) a finanční zajištění. Součástí DZ ČR jsou také kritéria rozvoje a optimalizace vzdělávací soustavy a struktury budoucí vzdělávací nabídky, která na základě předpokládaného demografického vývoje a záměrů

dalšího rozvoje, určují strukturu oborů vzdělávání, druhů škol a jejich kapacitu. V ekonomické části jsou uvedeny finanční nároky na státní a veřejné rozpočty, rozvojové programy, včetně financování z fondů Evropské unie.

Vyhláška stanovuje i oblasti, které musí být v DZ ČR rozpracovány. Jsou to:

1. cíle a obsah počátečního vzdělávání,
2. sledování a hodnocení kvality počátečního vzdělávání,
3. vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných,
4. úloha a podpora pedagogických pracovníků,
5. další vzdělávání v rámci celoživotního učení,
6. uplatnitelnost absolventů škol podle oborů vzdělání na trhu práce,
7. základní umělecké vzdělávání,
8. jazykové a zájmové vzdělávání,
9. systém poradenských služeb,
10. spolupráce státních orgánů a územních samosprávných celků s odborovými organizacemi, organizacemi zaměstnavatelů a dalšími partnery při plnění úkolů ve vzdělávání.

Kraje rozpracovávají strategické směry a cíle DZ ČR a zohledňují při tom své specifické podmínky a potřeby (rozvoj ekonomiky, trh práce, stav vzdělávací soustavy v kraji, rozpočet kraje apod.), navrhují a zdůvodňují svá konkrétní řešení.

6 Charakteristika sledovaných krajů

6.1 Obecné údaje

Charakteristika sledovaných krajů podává základní informace o ekonomice kraje, vývoji počtu obyvatel, úrovni vzdělání, míře nezaměstnanosti a problémech, které v jednotlivých krajích řeší v souvislosti se vzděláváním.

Sledované kraje se liší rozlohou a počtem obyvatel. Na dlouhodobé záměry krajů, zejména na financování škol a školských zařízení, má vliv i hustota osídlení kraje.

Tabulka č. 1: Obyvatelstvo krajů

Kraj	Počet obyvatel (k 1. 1. 2006)	Hustota (osob na km ²)
Jihočeský	630 006	62,6
Karlovarský	304 602	91,8
Plzeňský	554 537	72,9
Středočeský	1 175 254	107

Údaje jsou převzaty z Dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy z roku 2008 krajů uvedených v tabulce.

Jihočeský kraj

Jihočeský kraj je kraj s nejnižší hustotou obyvatel v České republice. Je v něm vysoké procento malých obcí do 200 obyvatel.

Průmyslová výroba zde není příliš rozvinuta, významné zastoupení tu má primární sektor (zemědělství, lesnictví, rybářství) a cestovní ruch.

Díky migraci je zaznamenán mírný přírůstek počtu obyvatel kraje.

Postupně se zvyšuje podíl obyvatel s ukončeným vysokoškolským a středoškolským vzděláním. Školy v kraji mají dostatečnou kapacitu a jsou rovnoměrně rozloženy. Postupně dochází k optimalizaci sítě škol, nejčastěji slučováním škol. Kraj má nízký podíl dospělých obyvatel, kteří se zapojují do dalšího vzdělávání.

Míra nezaměstnanosti v kraji je pod celorepublikovým průměrem a činí 5,7 %. Vyšší míra nezaměstnanosti je zaznamenána u absolventů škol. Zaměstnavatelé mají zájem zejména o vyučené pracovníky, především v technických oborech.

Karlovarský kraj

V Karlovarském kraji stagnuje počet obyvatel. Kraj má nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel.

Míra nezaměstnanosti absolventů středních a vyšších odborných škol v kraji je 7,9 %, což je mírně pod celorepublikovým průměrem. Nižší míra nezaměstnanosti je u absolventů maturitních oborů středních škol a gymnázií.

Kraj se potýká u starší populace s nízkou kvalifikační vybaveností, která je příčinou vysoké dlouhodobé nezaměstnanosti.

Byly zjištěny podprůměrné výsledky v hodnocení čtenářské gramotnosti žáků. V kraji je vysoká míra selektivity žáků.

Plzeňský kraj

Průmyslová výroba je soustředěna především do krajského města, převládá zaměření na zemědělství, těžbu dřeva a nerostných surovin.

Věková struktura obyvatel kraje je vyšší než je průměr v České republice.

Klesá počet uchazečů o studium ve středních školách, což vede k zániku méně atraktivních škola a oborů.

Míra nezaměstnanosti v kraji je 4,7 %, vyšší míra nezaměstnanosti je zaznamenána u absolventů škol a lidí předdůchodového věku.

Roste počet obyvatel s ukončeným vysokoškolským a středoškolským vzděláním. Plzeňský kraj je na 2. místě v České republice v počtu obyvatel se středoškolským vzděláním s maturitou.

Současným problémem je nedostatečná kapacita mateřských škol a nevyužitá kapacita základních a středních škol. Tyto školy procházejí optimalizací.

Zájem o další vzdělávání dospělých je malý. Důvodem je neucelený trh dalšího vzdělávání a chybějící informace.

Středočeský kraj

Středočeský kraj je největším krajem České republiky. Má vysoký podíl obyvatel žijících v obcích do 500 obyvatel. V kraji je málo velkých měst. Kraj nemá své krajské město, administrativní funkci krajského města plní Praha.

Kraj je orientován na zemědělství, těžbu nerostů, rozvíjí se především chemický průmysl a stavebnictví.

Nárůst počtu obyvatel je nejvyšší ze všech krajů, a to díky migraci obyvatel i vyšší porodnosti.

Mezi jednotlivými okresy kraje jsou značné odchylky v počtu dětí věku 3 – 5 let.

Roste počet obyvatel s ukončeným vysokoškolským a středoškolským vzděláním. Tito lidé se stěhují především do obcí poblíž Prahy a vyjíždějí za prací mimo kraj.

Očekává se výrazný úbytek žáků přicházejících na střední školy.

Celková míra nezaměstnanosti je 4,7 %, vyšší míra nezaměstnanosti je u absolventů středních a vyšších odborných škol.

6.2 Úroveň vzdělanosti ve sledovaných krajích

6.2.1 Vzdělanostní struktura obyvatel krajů

Vzdělanostní strukturu obyvatel starších 15 let v České republice a ve sledovaných krajích uvádí tabulka sestavená z údajů získaných při sčítání lidí, bytů a domů (SLBD) v roce 2011. Uvedené výsledky v procentech jsou předběžné, součet uvedených způsobů ukončeného vzdělání nedává dohromady 100 %. Výsledky jsou pouze orientační.

Tabulka č. 2: Vzdělanostní struktura obyvatel starších 15 let podle nejvyššího ukončeného vzdělání podle SLBD 2011 (v % z počtu obyvatel nad 15 let věku)

ČR, kraje	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	z toho nejvyšší ukončené vzdělání				
		základní vč. neukončeného	střední vč. vyučení (bez maturity)	úplné střední (s maturitou) a vyšší odborné (1)	vysokoškolské	bez vzdělání
ČR celkem k 26. 3.2011 (struktura v %) (2)	100,0	17,4	32,8	30,9	12,4	0,5
v tom:						
Středočeský kraj	100,0	16,9	33,6	32,2	11,2	0,5
Jihočeský kraj	100,0	18,0	34,7	31,5	11,1	0,5
Plzeňský kraj	100,0	18,0	34,5	30,8	10,4	0,5
Karlovarský kraj	100,0	21,5	33,2	27,3	7,2	0,9

(1) Zdroj: ČSÚ, SLBD 2011

(1) včetně nástavbového (2) předběžné výsledky

Nejvyšší procento obyvatel nad 15 let se základním vzděláním, včetně neukončeného základního vzdělání má Karlovarský kraj, nejnižší naopak kraj Středočeský, který jako jediný ze sledovaných krajů má nižší procento obyvatel se základním vzděláním (vč. neukončeného) než je celostátní průměr. Kraje Jihočeský a Plzeňský jsou v tomto ukazateli nad celostátním průměrem.

Středního vzdělání bez maturity dosahuje v Jihočeském kraji 34,7 % obyvatel nad 15 let, dále následují Plzeňský, Středočeský a Karlovarský kraj. Všechny čtyři sledované kraje se pohybují nad celostátním průměrem.

Úplné střední vzdělávání s maturitou a vyšší odborné vzdělávání je procentuelně nejvyšší ve Středočeském kraji a dále pak v Jihočeském kraji. Oba kraje jsou nad celostátním průměrem. Pod průměrem ČR je kraj Plzeňský a výrazně pod celostátním průměrem kraj Karlovarský.

V procentu dosaženého vysokoškolského vzdělání se nachází všechny sledované kraje pod průměrem České republiky. Nejvyšších hodnot dosahuje Středočeský a Jihočeský kraj, nejnižších kraj Karlovarský.

Středočeský, Plzeňský a Jihočeský kraj mají shodně 0,5 % obyvatel starších 15 let bez vzdělání, což je zároveň celorepublikový průměr. Nejvyšší podíl obyvatel bez vzdělání má kraj Karlovarský.

Porovnáme-li mezi sebou sledované kraje z hlediska ukončeného úplného středoškolského vzdělání a vysokoškolského vzdělání, je na prvním místě kraj Středočeský, dále následuje kraj Jihočeský, Plzeňský a v souhrnu nejméně středoškolsky vzdělaných obyvatel s maturitou a vysokoškolsky vzdělaných obyvatel má Karlovarský kraj.

6.2.2 Školy podle zřizovatelů

Tabulka č. 3: Počet škol ve sledovaných krajích podle zřizovatele

	obec	kraj	soukromý zřizovatel	církev	MŠMT
Středočeský kraj	951	190	74	11	7
Jihočeský kraj	381	136	31	7	3
Plzeňský kraj	386	86	22	5	-
Karlovarský kraj	212	48	16	–	–

Zdroj: webové stránky krajských úřadů

Ve **Středočeském kraji** je v současné době 1 233 škol a školských zařízení. Nejvíce škol a školských zařízení v kraji zřizují obce. Jedná se zejména o mateřské a základní školy, dále pak obce zřizují domy dětí a mládeže a školní jídelny. Ve Středočeském kraji zřizuje obec i jednu střední školu – Obchodní akademii Neveklov.

Kraj je zřizovatelem převážně středních a vyšších škol, dále zřizuje dětské domovy, mateřské a základní školy speciální, základní umělecké školy, střediska volného času, domy dětí a

mládeže, pedagogicko-psychologickou poradnu a zařízení pro vzdělávání pedagogických pracovníků.

Dalším zřizovatelem mateřských, základních a vyšších odborných škol ve Středočeském kraji je církev. Ta dále zřizuje i speciální základní školu a dětský domov.

Soukromé subjekty nejčastěji zřizují mateřské školy a střední školy, dále školní jídelny, základní umělecké školy, speciální základní a střední školy a tři základní školy.

MŠMT ve Středočeském kraji zřizuje dětské domovy, výchovné ústavy a diagnostický ústav.

V **Jihočeském kraji** je 558 škol a školských zařízení. Obce zřizují celkem 381 škol. Jedná se nejvíce o mateřské a základní školy a školní jídelny. Zřizují také dvě střední školy – gymnázium Vodňany a Střední odborné učiliště služeb Vodňany, základní umělecké školy a domy dětí a mládeže.

Kraj je zřizovatelem středních škol, mateřských a základních škol speciálních, základních uměleckých škol, domovů mládeže, školních jídelen, speciálně-pedagogických center, dětských domovů, pedagogicko-psychologické poradny a zařízení pro vzdělávání pedagogických pracovníků. Zřizuje také školní rybníky, školní statek a školní pole.

Církev v Jihočeském kraji zřizuje mateřské a základní školy, střední školy, včetně školního stravování, a dům dětí a mládeže.

Soukromé subjekty zřizují mateřské, základní a střední školy, včetně škol speciálních, speciálně-pedagogické centrum, dětský domov a domov mládeže.

MŠMT je v kraji zřizovatelem speciální mateřské školy, speciálních základních škol, praktické školy, speciálně-pedagogického centra, dětského domova, diagnostického ústavu a výchovného ústavu.

V **Plzeňském kraji** je 499 škol a školských zařízení, z toho obce zřizují celkem 386 škol. Jsou to nejčastěji mateřské a základní školy, dále domy dětí a mládeže, základní umělecké školy a školní jídelny.

Kraj je zřizovatelem středních a vyšších odborných škol, speciálních mateřských a základních škol, dětských domovů, domů dětí a mládeže, střediska služeb školám, pedagogicko-psychologické poradny a zařízení pro vzdělávání pedagogických pracovníků.

Církev v Plzeňském kraji zřizuje mateřskou školu, základní školu speciální, střední školy a středisko mládeže.

Soukromý zřizovatelé zřizují mateřské, základní a střední školy, vyšší odbornou školu a základní uměleckou školu.

MŠMT jako zřizovatel škol a školských zařízení není uveden.

V **Karlovarském kraji** je 276 škol a školských zařízení. Největším zřizovatelem jsou obce, které zřizují zejména mateřské a základní školy, dále domy dětí a mládeže, zařízení školního stravování, základní umělecké školy a jednu střední školu – Střední školu, základní školu a mateřskou školu Kraslice.

Kraj je zřizovatelem především středních škol, základních škol praktických a speciálních mateřských a základních škol při léčebnách, základních uměleckých škol, domovů mládeže dětských domovů a pedagogicko-psychologické poradny a domu dětí a mládeže. Kromě toho zřizuje také školní statek se střediskem ekologické výchovy.

Soukromé subjekty zřizují v Karlovarském kraji mateřské, základní a střední školy, dětský domov a středisko praktického vyučování (Granthotel PUPP o.p.s.).

Církev a MŠMT jako zřizovatelé škol a školských zařízení nejsou uvedeni.

Zřizovatelem základní a mateřské školy v Karlovarském kraji je také příspěvková organizace – Region Karlovarský venkov (škola Sadov).

Ve všech krajích jsou největším zřizovatelem obce, které hlavně zřizují mateřské a základní školy. Střední školy zřizují obce ve Středočeském kraji (1), v Jihočeském kraji (2) a v Karlovarském kraji (1).

Druhým největším zřizovatelem jsou kraje zřizující střední školy, vyšší odborné školy a dále zejména speciální školy, mateřské nebo základní školy. Jihočeský kraj je zřizovatelem školního rybářství, školního statku a školního polesí, Karlovarský kraj školního statku se střediskem ekologické výchovy.

Jak obce, tak kraje zřizují základní umělecké školy a domy dětí a mládeže.

Soukromé subjekty jsou nejčastěji zřizovateli mateřských, základních a středních škol, ve Středočeském a v Plzeňském kraji je zřízena soukromá základní umělecká škola, v Jihočeském kraji je to speciálně-pedagogické centrum, domov mládeže a dětský domov. Ten je také v Karlovarském kraji. Soukromá vyšší odborná škola je v Plzeňském kraji. V Karlovarském kraji je zřízeno soukromé středisko praktického vyučování.

Církev rozšiřuje nabídku škol o mateřské, základní i střední školy, včetně speciálních, ve Středočeském kraji i o vyšší odborné školy, v Jihočeském o dům dětí a mládeže, v Plzeňském kraji o středisko mládeže. V Karlovarském kraji zřizuje základní a mateřskou školu příspěvková organizace Region Karlovarský venkov.

6.2.3 Vývoj počtu dětí a žáků

Tabulky porovnávají školní roky 2007/2008 a 2010/2011 a jsou uvedeny v příloze této práce. Kromě počtu žáků jsou v nich zaznamenány údaje o počtu zařízení a počtu tříd. V následující části je porovnán nárůst nebo úbytek počtu dětí (žáků) ve sledovaných krajích.

Mateřské školy (příloha č. 1)

Největší nárůst počtu dětí v mateřských školách zaznamenal Středočeský kraj (16,6%) a kraj Plzeňský (16,2%). Nejméně přibýlo dětí v mateřských školách Karlovarského kraje (9,2%)

Základní školy (příloha č. 2)

Vzhledem k tomu, že nebyly zjištěny všechny potřebné údaje o celkovém počtu žáků v základních školách Jihočeského a Karlovarského kraje, je možné pouze konstatovat, že úbytek žáků v základních školách Středočeského kraje byl 1,7% a v Plzeňském kraji úbytek 5,6%. V obou případech byl pokles žáků v základních školách nižší než celorepublikový průměr (- 6,4%).

U škol pouze s I. stupněm vzrostl počet žáků za sledované období ve Středočeském kraji o 30,9%, v Plzeňském kraji o 6,9% a v Jihočeském kraji o 0,9%. V Karlovarském kraji počet žáků v těchto školách klesl o 6,3%.

Ve školách s I. a II. stupněm se snížil počet žáků nejvíce v Karlovarském kraji (o 9,4%), což je více než průměr v České republice (- 8,4%). Nejmenší pokles žáků zaznamenal kraj Středočeský (- 5,5%).

Střední školy (příloha č. 3)

V gymnaziálních oborech se nejvíce snížil počet žáků v Plzeňském kraji (- 5,0%), nejméně v Karlovarském kraji (- 2,0%).

Největší propad v počtu žáků oborů středních odborných učilišť a praktických škol nastal v Karlovarském kraji (- 6,9%), nejméně poklesl počet žáků ve Středočeském kraji (- 3,0%).

V oborech středních odborných učilišť a praktických škol došlo k největšímu poklesu počtu žáků v Jihočeském kraji (10,2%) a v Plzeňském kraji (9,4%). Nejméně se snížil počet žáků ve Středočeském kraji (o 8,5%) a v Jihočeském kraji (o 8,7%).

U oborů nástavbového studia nastal největší pokles v Karlovarském kraji (10,0%) a v Jihočeském kraji (9,9%). Ve Středočeském kraji se počet žáků nástavbového studia snížil o 6,6% a v Plzeňském kraji o 6,8%.

Základní umělecké školy (příloha č. 4)

Zajímavé je porovnání vývoje počtu žáků základních uměleckých škol. Největší nárůst zaznamenal Středočeský kraj (o 10,8%) a dále Plzeňský kraj (o 6,4%). Podstatně nižší je nárůst počtu žáků v Karlovarském kraji (o 2,6%) a v Jihočeském kraji (o 1,6%)

6.2.4 Žáci nově přijímaní do středních škol a absolventi středních škol

DZ ČR i dlouhodobé záměry krajů (krajské úřady jsou zřizovateli většiny středních škol) sledují rozvoj středoškolského vzdělání včetně toho, jakým způsobem je středoškolské vzdělávání ukončeno. Tabulky porovnávají počet nově přijatých žáků do středních škol, kde žáci získají střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání bez maturity a výučního listu, gymnaziální vzdělání, střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem, střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou a nástavbové vzdělání.

Tabulka č. 4: Počty nově přijatých žáků ve školním roce 2008/2009 a 2010/2011

2008/2009	Střední vzdělání s výučním listem	Střední vzdělání (bez maturity a výučního listu)	Gymnaziální vzdělání	Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem	Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou	Celkem po ZŠ	Nástavbové vzdělání
Středočeský kraj	3 949	71	2 294	659	4 838	11 811	1 148
Jihočeský kraj	2 709	36	1 646	585	3 408	8 384	730
Plzeňský kraj	2 159	49	1 116	574	2 684	6 582	710
Karlovarský kraj	1 462	14	618	201	1 572	3 867	220

Zdroj: NÚOV, 2011

2010/2011	Střední vzdělání s výučním listem	Střední vzdělání (bez maturity a výučního listu)	Gymnaziální vzdělání	Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem	Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou	Celkem po ZŠ	Nástavbové vzdělání
Středočeský kraj	3 466	91	2 027	556	4 029	10 169	1 120
Jihočeský kraj	2 332	49	1 426	461	2 960	7 228	706
Plzeňský kraj	1 845	50	976	455	2 358	5 684	658
Karlovarský kraj	1 380	14	553	168	1 355	3 470	247

Zdroj: NÚOV, 2011

Střední vzdělání s výučním listem

Ve školním roce 2009/10 se podařilo zvýšit zastoupení žáků ve středním vzdělání s výučním listem.

Ze sledovaných krajů nejvíce vzrostl podíl nově přijatých žáků ve středním vzdělání s výučním listem v Karlovarském kraji (o 1,2 %), z celkového počtu přijímaných do středního vzdělávání s výučním listem činí tento podíl v kraji 39,8 %.

Gymnaziální vzdělávání

Podíl nově přijímaných do gymnaziálního vzdělávání (do 4letého studia a odpovídajících ročníků víceletých oborů) mírně roste. Krajské rozdíly jsou ovlivněny výší podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva. Ze sledovaných krajů přijímá do gymnázií nejméně žáků Karlovarský kraj a Plzeňský kraj.

Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem

Podíly nově přijímaných v této kategorii v posledních dvou letech klesají, i když žáci dosáhnou maturitní vzdělání a na trhu práce je o tyto kvalifikované a vyučené pracovníky zájem.

V roce 2010/11 nejnižší podíl nově přijatých žáků vykazují kraje Karlovarský (4,8 %) a Středočeský (pod 6 %). V kraji Jihočeském a Plzeňském došlo k výraznému nárůstu nově přijatých v této kategorii v roce 2008.

Střední odborné vzdělání s výučním listem a s maturitní zkouškou a s odborným výcvikem

Jedná se o obory vyučované na středních odborných učilištích s odborným výcvikem, ukončené maturitní zkouškou. Nejvyšší zastoupení přijímaných ze sledovaných krajů je v Karlovarském kraji.

Střední odborné vzdělávání s maturitní zkouškou

Podíl nově přijatých ke střednímu odbornému vzdělávání s maturitní zkouškou mírně klesá. Nejvyšší podíl přijímaných ve školním roce 2010/11 je v Plzeňském kraji, nejnižší podíl v kraji Karlovarském.

Souhrn středního vzdělání s maturitní zkouškou navazující na základní školu

Podíl přijatých do maturitních oborů mezi lety 2008 a 2010 klesl v ČR o 1,7 %, zejména vlivem propadu počtu žáků vycházejících ze základní školy

Nejnižší podíl nově přijímaných v roce 2010 v souhrnu vykazuje ze sledovaných krajů (i v rámci ČR) Karlovarský kraj (59,8 %).

K poklesu podílů došlo ve Středočeském a Karlovarském kraji. Nárůst vykazuje Plzeňský kraj (4,1 %).

Tabulka č. 5: Počty absolventů v roce 2008 a v roce 2011

2008	Střední vzdělání s výučním listem	Střední vzdělání (bez maturity a výučního listu)	Gymnaziální vzdělání	Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem	Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou	Celkem po ZŠ	Nástavbové vzdělání
Středočeský kraj	3 080	58	2 115	516	3 831	9 600	760
Jihočeský kraj	2 264	26	1 578	404	2 824	7 096	535
Plzeňský kraj	1 835	21	999	308	2 288	5 451	499
Karlovarský kraj	1 020	10	530	128	1 168	2 856	162

Zdroj: NÚOV, 2011

2010	Střední vzdělání s výučním listem	Střední vzdělání (bez maturity a výučního listu)	Gymnaziální vzdělání	Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem	Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou	Celkem po ZŠ	Nástavbové vzdělání
Středočeský kraj	2 800	18	2 047	594	3 720	9 179	690
Jihočeský kraj	1 953	24	1 540	364	3 059	6 940	419
Plzeňský kraj	1 665	20	1 045	396	2 194	5 320	434
Karlovarský kraj	709	5	576	84	1 073	2 447	71

Zdroj: NÚOV, 2011

Střední vzdělání s výučním listem

Počet absolventů středního vzdělání s výučním listem ve všech krajích klesl. Jednoho z nejvyšších podílů v rámci ČR dosahuje Plzeňský kraj.

Gymnaziální vzdělávání

Podíl absolventů gymnaziálního vzdělávání v roce 2010 je nejvyšší v Karlovarském kraji, nejnižší v Plzeňském kraji. Největší nárůst podílu absolventů gymnázií za poslední rok je v Karlovarském kraji.

Souhrn středního vzdělání s maturitní zkouškou navazující na základní školu

Podíl absolventů v maturitních oborech navazujících na základní školu dlouhodobě narůstá. V Karlovarském kraji se zvýšil o 7,4 %.

Mezi kraje s nejnižšími podíly absolventů s maturitou patří i Plzeňský kraj (68,3 %), který je v rámci ČR mezi kraji na předposledním místě.

6.2.5 Nezaměstnanost absolventů škol

Struktura oborů středního vzdělávání významně ovlivňuje míru nezaměstnanosti v krajích. Proto se kraje snaží zařazovat a posilovat takové obory středního vzdělávání, jejichž absolventi najdou uplatnění na trhu práce a které jsou v souladu se strategií rozvoje kraje.

V dubnu 2011 byla celková míra nezaměstnanosti v České republice 8,6 %. Úřady práce je sledována nezaměstnanost čerstvých absolventů, tj. do 1 roku od absolvování školy.

Ze sledovaných krajů má s nejnižší mírou nezaměstnanosti Středočeský kraj (7,0 %), dále Plzeňský kraj (7,1 %), a Jihočeský kraj (7,4 %). Nejvyšší mírou nezaměstnanosti uvádí Karlovarský kraj.

U čerstvých absolventů středních škol a vyšších odborných škol byla nejnižší míra nezaměstnanosti v Plzeňském kraji (8,4 %) a nejvyšší v Karlovarském kraji (15,6 %). Na jedno volné pracovní místo evidované na úřadu práce v dubnu 2011 připadalo nejméně nezaměstnaných absolventů a mladistvých ve Středočeském kraji (3,3), nejvíce v kraji Jihočeském (6,2). Relativně nejméně absolventských míst ve vztahu k celkovému počtu volných pracovních míst v kraji bylo v Plzeňském kraji (10,3 %).

Tabulka č. 6: Volná pracovní místa pro absolventy

2011	Počet volných pracovních míst pro absolventy a mladistvé	Počet nezaměstnaných absolventů a mladistvých/ 1 volné pracovní místo	Podíl v %
Středočeský kraj	886	3,3	22,5%
Jihočeský kraj	300	6,2	14,1%
Plzeňský kraj	216	5,9	10,3%
Karlovarský kraj	216	4,9	19,5%

Zdroj. NÚOV, 2011

Tabulka č. 7: Nezaměstnanost absolventů středních škol a vyšších odborných škol

	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti absolventů
Středočeský kraj	10158	1118	11,0%
Jihočeský kraj	7780	841	10,8%
Plzeňský kraj	5952	501	8,4%
Karlovarský kraj	2584	402	15,6%

Zdroj. NÚOV, 2011

7 Charakteristika dlouhodobých záměrů sledovaných krajů

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky z roku 2007 má stanoveny šest základních strategických směrů. Je připraven pro celý systém regionálního školství České republiky a pro všechny zřizovatele škol a školských zařízení.

Dlouhodobé záměry krajů jsou sestavovány v souladu s DZ ČR a měly by rozpracovat stanovené cíle a opatření a navrhnout konkrétní řešení s ohledem na specifika kraje a jeho rozvoj. Přesto se přístup ke zpracovávání dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v jednotlivých krajích liší.

DZ Jihočeského kraje v úvodní části informuje o hlavních trendech rozvoje ekonomiky a společnosti a o ekonomicko-sociálním rozvoji vzdělávání v kraji. Podrobně rozebírá statistické údaje týkající se souvislosti trhu práce a dosaženého stupně vzdělávání, zejména uplatnitelností absolventů škol v Jihočeském kraji. Přináší základní údaje o výdajích na vzdělávání a možnostech dalšího financování v kraji. Jihočeský kraj má v DZ stanoveny šest strategických směrů odpovídajících DZ ČR. V samostatných kapitolách se zabývá změnami oborové struktury středních a vyšších odborných škol spoluprací se sociálními partnery. Struktura další části DZ (Výchozí stav a strategie rozvoje vzdělávání) je totožná se strukturou DZ ČR. Jednotlivé základní strategické směry vždy obsahují vyhodnocení současného stavu, stanovený cíl (stanovené cíle) a opatření, prostřednictvím kterých by mělo být cíle dosaženo. Rozsah DZ – 45 stran textu.

DZ Plzeňského kraje se nejprve zaměřuje na ekonomický rozvoj kraje, informuje - a na grafech dokládá - o demografickém vývoji v kraji ve vztahu ke vzdělávání a rozebírá vzdělanostní strukturu kraje. Dále se zabývá zaměstnaností v kraji a souvislostmi mezi trhem práce a dosaženým vzděláním. Zamýšlí se nad základními východiskami pro změny ve vzdělávacím systému a nad problémy v této oblasti. Zdůrazňuje nutnost dalšího vzdělávání dospělých a jeho začlenění do systému vzdělávání. Informuje o možnostech financování vzdělávání z fondů EU, zejména z operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Struktura další části DZ Plzeňského kraje - Výchozí stav a strategie rozvoje vzdělávání - je shodná s DZ ČR. Všechny strategické směry jsou zpracovány stejným způsobem – vyhodnocení dosaženého stavu, cíl, opatření. Rozsah záměru - 88 stran textu.

DZ Karlovarského kraje i v úvodní části (Rozvoj společnosti a vzdělávání) postupuje při zpracování svého DZ v souladu se strukturou úvodu DZ ČR. Zmiňuje hlavní trendy rozvoje společnosti. Zabývá se souvislostmi mezi trhem práce a vzděláním a dokládá míru nezaměstnanosti absolventů škol údaji za posledních šest let. V kapitole Východiska pro

změny ve vzdělávacím systému a republikové souvislosti se zabývá problémy ve vzdělávání a získávání kvalifikace v Karlovarském kraji. Postup při hodnocení výchozího stavu a stanovení rozvoje školství v kraji je ve všech základních bodech shodný s DZ ČR. U každé oblasti zpracovávané v DZ Karlovarského kraje je nejprve vyhodnocen dosažený stav, stanoven cíl nebo cíle a uvedeno opatření. Rozsah – 42 stran textu.

DZ Středočeského kraje se velmi podrobně zabývá sociálními a demografickými souvislostmi vývoje vzdělávání a školství - sídelní strukturou kraje, vývojem počtu obyvatelstva, věkovým složením obyvatelstva, vzdělanostní strukturou a problematikou projekce demografického vývoje, zejména projekce školských kohort do roku 2015. Další část je věnována ekonomice, pracovnímu trhu a uplatnění absolventů škol. Je proveden rozbor nezaměstnanosti absolventů škol. Samostatná kapitola je věnována kvalitě vzdělávacích služeb ve Středočeském kraji. Je poskytnut přehled informací o programech, které mají přispět ke zvýšení kvality ve vzdělávání v základních a středních školách. Podrobně je zpracována analýza situace týkající se počtu žáků v předškolním, základním a středním vzdělávání a prognóza dalšího vývoje. Je podán ucelený přehled o financování škol a školských zařízení v kraji a o nákladech na jednotlivé typy škol. Rozpracovány jsou záměry kraje v čerpání financí z ESF. Poslední část obsahuje 21 dílčích cílů. U každého cíle je vyhodnocení dosaženého stavu a navržena opatření ke splnění cíle. Struktura DZ Středočeského kraje se liší od struktury DZ ČR, přesto pokrývá všechny základní strategické směry z DZ ČR. Rozsah – 90 stran textu.

8 Komparace

8.1 Rovnost příležitostí ke vzdělávání

8.1.1 Podpora individuálních vzdělávacích potřeb

V DZ ČR je tato oblast rozdělena na 3 části:

- a) oblast dětí, žáků a studentů se sociálním znevýhodněním a z málo podnětného rodinného prostředí
- b) oblast dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením nebo znevýhodněním
- c) oblast dětí, žáků a studentů nadaných

a) Oblast dětí, žáků a studentů se sociálním znevýhodněním a z málo podnětného rodinného prostředí

Charakteristika DZ ČR

Úvod informuje o přijatých dokumentech – Koncepce včasné péče o děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí a Koncepce romské integrace, o projektech dotačních programů, které v minulosti podporovaly zejména vzdělávání v jazycích národních menšin a multikulturní výchově, integraci romské komunity a romských žáků na středních školách, financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním, aktivity v oblasti integrace cizinců a začlenění dětí azylantů, účastníků řízení o udělení azylu a dětí cizinců z EU do základního vzdělávání.

Stanovené cíle:

K prvnímu z nich – *„vytvářet podmínky pro zlepšení výsledků vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků a žáků z málo podnětného rodinného prostředí“* – jsou navržena rozsáhlá opatření, mezi která patří podpora školy a učitelů při práci s těmito žáky, zlepšení organizační formy výuky a vyučovacích metod, DVPP v této oblasti, zajištění systému včasného zajištění minimální garantované péče o tyto děti, dále možnost umístění těchto dětí v přípravných třídách, příprava asistentů pedagoga, pokračování v dotačních programech MŠMT a zabezpečení podmínek pro výuku romského jazyka ve školách.

Druhý cíl *„vytvářet ve školách podmínky pro multikulturalitu ve vzdělávání jako prevenci xenofobie a rasismu a předčasných odchodů ze vzdělávání“* zahrnuje využití finančních prostředků EU na analýzu příčin předčasného opouštění studia, vybudování zachytné sítě pro tuto skupinu a dále realizaci výzkumu v oblasti rizikového chování žáků.

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

Ve vyhodnocení dosaženého stavu je uvedeno zřízení jedné přípravné třídy základní školy, zřízení funkce asistenta pedagoga (celkem 10 asistentů v kraji) financovaných z rozvojových programů MŠMT.

Stanovené cíle:

Pro tuto oblast nejsou uvedeny žádné cíle.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

DZ v úvodní části zmiňuje podporu integrace cizinců a jejich vzdělávání, podporu integrace romské komunity a romských žáků ve školách a zřizování funkce asistentů pedagoga pro děti

a žáky se sociálním znevýhodněním. V kraji jsou zřizovány přípravné třídy pro děti z nepodnětného rodinného prostředí.

Stanovené cíle:

Pro oblast rizikového chování je stanoveno několik opatření.

První z nich je upozorňování na souvislost školních výsledků se sociálním postavením žáků a hledání možné cesty ke zlepšení. K tomu by mělo přispět i zvyšování kompetencí pedagogických pracovníků a jejich další vzdělávání v této oblasti, zřizování přípravných tříd a funkce asistenta pedagoga pro sociálně znevýhodněné žáky.

Školy a jejich učitelé budou podporovány při práci se znevýhodněnými žáky prostřednictvím PPP. Nadaní žáci z méně podnětného rodinného prostředí budou začleňováni do zájmového základního uměleckého vzdělávání.

Pro zlepšení prevence xenofobie, rasismu a předčasných odchodů ze vzdělávání kraj zpracuje analýzu v oblasti rizikového chování.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

V DZ Plzeňského kraje v hodnocení dosaženého stavu v oblasti dětí, žáků a studentů se sociálním znevýhodněním je zdůrazněn význam předškolního vzdělávání pro tyto děti. V základních školách jsou zřizovány přípravné třídy, v mateřských a základních školách působí asistenti pedagogů financovaní z rozvojových programů MŠMT.

V Plzni je určena jedna škola pro vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu EU. Nejsou zabezpečeny podmínky vzdělávání nezletilých azylantů a dětí cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců.

Stanovené cíle:

Cíle DZ v této oblasti jsou zcela totožné s cíli DZ ČR. Navrhovaná opatření směřují k podpoře přípravných tříd, zřizování funkce asistenta pedagoga, k zajištění jejich profesní přípravy a k podpoře škol a pedagogických pracovníků při práci se žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí. Kraj chce i nadále pokračovat ve vzdělávání žáků, kteří jsou dětmi osob se státní příslušností k zemím EU.

Jedním z mnoha opatření je i to, které má „*upozorňovat na využití ICT a e-learningových aplikací ve vyučovacím procesu a v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků*“.

Do práce s dětmi ze sociálně znevýhodněného prostředí budou zapojeny též nestátní neziskové organizace, které pracují s dětmi.

Dalším cílem je vytvářet ve školách podmínky pro multikulturalitu ve vzdělávání jako prevenci xenofobie a rasismu a předčasných odchodů ze vzdělávání.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

V části Zlepšování podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je ve vyhodnocení dosaženého stavu zmínka i o žácích speciální školy a speciálních třídách bez uvedení bližších údajů. Dále jsou zde informace o úkolu, který spočíval v provedení hloubkové analýzy jako podkladu pro integraci žáků bývalých zvláštních škol do běžných základních škol. Analýza však nebyla realizována.

Stanovené cíle:

V navrhovaných opatřeních nejsou úkoly týkající se konkrétně dětí, žáků a studentů ze sociálně znevýhodněného prostředí a žáků z málo podnětného prostředí. Úkoly jsou zaměřeny na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, a to na zlepšování podmínek ke vzdělávání a podporu zřizování speciálních tříd pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami při základních školách. Samostatná kapitola je věnována podpoře multikulturní výchovy ve školách a vzdělávání cizinců. Doposud byly připraveny kurzy pro pedagogy, programy a projekty zaměřené na multikulturní výchovu a vzdělávání. Pro přípravu cizinců k začlenění do základního vzdělávání byl vytvořen systém bezplatné jazykové přípravy. Podpora multikulturní výchovy a vzdělávání cizinců zůstávají jako opatření i do dalšího období.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Nejpodrobněji jsou v této oblasti rozpracovány cíle a opatření v Karlovarském a Plzeňském kraji. V DZ Plzeňského kraje je uvedeno, že kraj chce „*upozorňovat na využití ICT a e-learningových aplikací ve vyučovacím procesu a v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků*“. Jedná se zřejmě o část z jednoho navrhovaných opatření z DZ ČR „*uplatnit a zlepšit organizační formy výuky a vyučovací metody podporující rovný přístup ke vzdělávání, včetně tvorby individuálních vzdělávacích programů, využití ICT a e-learningových aplikací*“. Jihočeský kraj se o úkolech v oblasti dětí, žáků a studentů se sociálním znevýhodněním zmiňuje jen ve vyhodnocení dosaženého stavu, ale další úkoly si nestanovuje. Středočeský kraj se v DZ nezabývá žáky sociálně znevýhodněnými a žáky z málo podnětného rodinného prostředí a zaměřuje se na multikulturní výchovu a vzdělávání.

Srovnáme-li DZ krajů s DZ ČR, není v žádném ze záměrů sledovaných krajů uvedeno budování systému včasného zajištění minimální garantované péče o sociálně znevýhodněné děti a zabezpečení podmínek pro výuku romského jazyka a literatury ve školách.

Velmi obecná jsou opatření směřující k vytváření podmínek pro multikulturalitu ve školách. V této oblasti si žádné opatření nestanovil Jihočeský kraj.

Pouze kraj Středočeský a Plzeňský se zmiňuje o přípravě žáků cizinců k začlenění do základního vzdělávání.

V DZ Plzeňského a Karlovarského kraje jsou cíle i značná část opatření shodné s cíli opatřeními DZ ČR.

b) Oblast dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením nebo znevýhodněním

Charakteristika DZ ČR

V hodnocení dosaženého stavu se konstatuje, že byl kladen důraz na zvyšování kvality vzdělávání žáků se zdravotním postižením nebo znevýhodněním a zlepšování podmínek pro individuální integraci těchto žáků. Nedostačující je zatím DVPP k dané problematice. Byly vydány učebnice přizpůsobené potřebám žáků se zdravotním postižením.

Stanovené cíle:

Cílem této oblasti je „*vytvářet podmínky pro zkvalitnění vzdělávání zdravotně postižených a znevýhodněných*“, a to prostřednictvím personální a technické připravenosti škol na integraci žáků se zdravotním postižením a znevýhodněním, tj. přípravou pedagogů, dopracováním postupů pro zjišťování speciálních vzdělávacích potřeb, změnou legislativy, DVPP, propojením funkce osobní a pedagogické asistence pro práci ve školách. Dalším opatřením je podpora těchto žáků financováním ze státního rozpočtu (vydávání učebnic, učebních materiálů, využívání ICT, bezbariérové přístupy, pomůcky apod.).

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

Kraj ve vyhodnocení dosaženého stavu podává přehled škol pro žáky se zdravotním postižením nebo znevýhodněním, informuje o integraci zdravotně postižených žáků do běžných škol a o nutnosti zachovat síť speciálních škol.

Stanovený cíl:

Cílem je „*podporovat zkvalitňování podmínek vzdělávání ve školách samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením*“, a to především vybavením těchto škol speciálními učebnicemi, učebními kompenzačními pomůckami a podporou DVPP v oblasti speciální pedagogiky, psychologie a pedagogicko-psychologického poradenství.

V samostatné části Integrace zdravotně postižených dětí a žáků je zdůrazněna nutnost zabezpečit vhodné podmínky ve školách, do kterých mají být zdravotně postižení integrováni, důležitost kvalitní přípravy pedagogických pracovníků a potřeba vybavit školy pomůckami,

bezbariérovými přístupy a sociálně pedagogickými službami. Je zde uveden přehled typů zdravotního postižení v mateřských a v základních školách a současný stav v integraci žáků.

V dalším období je nutno zkvalitňovat podmínky vzdělávání integrovaných zdravotně postižených žáků. K tomu bude využito DVPP, finanční zajištění integrace těžce zdravotně postižených s podporou pedagogické asistence nad rámec normativního financování z prostředků MŠMT, otevřenost školního prostředí a spolupráce odborníků při diagnostikování i vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

DZ v úvodní části zdůrazňuje význam integrace a nutnost DVPP.

Stanovené cíle:

Cílem je *„vytvářet podmínky pro zkvalitnění vzdělávání zdravotně postižených a znevýhodněných žáků“*. Pro splnění tohoto cíle je potřeba zabezpečit připravenost škol na integraci žáků se zdravotním postižením, zlepšit podmínky vzdělávání a zkvalitnit metodickou pomoc školám především prostřednictvím PPP, DVPP a podporou zdravotně postižených žáků formou využívání ICT.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

V rámci vyhodnocení dosaženého stavu informuje DZ o dosavadní podpoře dětí a žáků se zdravotním postižením od předškolního po střední vzdělávání, zejména o vzrůstajícím počtu asistentů pedagoga, o počtu individuálně integrovaných žáků, DVPP a dále podává přehled speciálních škol a zařízení v Plzeňském kraji. Zmiňuje se o speciálně pedagogických konferencích, mezinárodních setkáních v oblasti speciální pedagogiky, o přehlídkách, které jsou určeny žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a dále o zapojení zdravotně postižených do sportovní činnosti.

Stanovené cíle:

V této oblasti kraj chce *„vytvářet podmínky pro zkvalitnění vzdělávání zdravotně postižených a znevýhodněných“*. Většina navrhovaných opatření se týká finančního zabezpečení integrace ve školách, podpory individuální i skupinové integrace, podpory pedagogické asistence, zejména v oblastech s horší dostupností speciálního vzdělávání, zajištění technických a kompenzačních pomůcek a zabezpečení profesní přípravy asistentů pedagoga.

Nutná je spolupráce a diskuse s pedagogy z oblasti speciálního školství o aktuálních problémech v této oblasti.

Specifickým opatřením je podpora sportovní soutěže Atletického čtyřboje žáků základních škol praktických a základních škol speciálních a sportovní činnosti žáků speciálních škol pro zdravotně postižené.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

DZ v úvodu informuje o podpoře skupinové integrace a individuální integrace, nárůstu počtu asistentů pedagoga, analýze činnosti speciálně pedagogických center a speciálních škol, zapojení do projektů financovaných ze strukturálních fondů EU a podpoře kurzů pro získání základního vzdělávání a základů vzdělávání.

Stanovené cíle:

Ve třech navrhovaných opatřeních se Středočeský kraj zaměřuje na zlepšování stávajících podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, na podporu škol s těmito žáky a na podporu zřizování speciálních tříd pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami při základních školách.

Porovnání dlouhodobých záměrů

DZ Karlovarského kraje hodnotí situaci v kraji stejnými slovy jako MŠMT v dlouhodobém záměru ČR – zdůrazňuje význam integrace a nutnost DVPP.

Ve třech krajích jsou cíle zcela totožné (v Jihočeském, Karlovarském a Plzeňském kraji) a v kraji Středočeském není cíl přímo deklarován. Navrhovaná opatření jsou ve všech krajích obdobná. Týkají se individuální a skupinové integrace, vzdělávání pedagogů a asistentů pedagoga a vytváření materiálních podmínek pro integraci. Několik odlišných konkrétnějších opatření uvádí Plzeňský kraj – podporu soutěží a sportovní činnosti zdravotně postižených a spolupráci a diskuzi s pedagogy ze speciálního školství.

Porovnáme-li cíle stanovené MŠMT v DZ ČR pro oblast dětí a žáků a studentů se zdravotním postižením a znevýhodněním s cíli krajů, zjistíme, že kraje Jihočeský, Karlovarský a Plzeňský převzaly znění cílů z DZ ČR. I navrhovaná opatření většinou korespondují s opatřeními v DZ ČR. DZ ČR uvádí i opatření týkající se právní úpravy vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Po projednání s MPSV chce dosáhnout propojení funkce osobní a pedagogické asistence pro práci ve školách. Jedná se o opatření, která přesahují rámec pravomoci krajů.

c) Oblast dětí, žáků a studentů nadaných

Charakteristika DZ ČR

Úvod je věnován významu identifikace nadaných žáků a způsobům jejich vzdělávání. Koncepce vzdělávání nadaných žáků vychází z integrace těchto žáků do běžných škol, nikoli jejich vyčleňování do tříd pro nadané žáky.

Stanovené cíle:

Cílem této oblasti je „*připravit pro poradenské pracovníky diagnostické nástroje ke zjišťování mimořádného nadání a pro pedagogy identifikační nástroje a vzdělávací postupy*“. Navrhovaná opatření jsou částečně obsažena v cíli této oblasti – zpracování identifikačních nástrojů pro pedagogy, příprava diagnostických nástrojů pro psychology. Dalším opatřením je provádění výzkumů zaměřených na rozložení typů nadání v žakovské populaci a zajišťování dalšího vzdělávání pro odborníky v PPP, pedagogy a rodiče.

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

DZ uvádí, že péče o talentované žáky probíhá v základních školách, zejména ve třídách s rozšířenou výukou některých vzdělávacích předmětů. Pro mimořádně nadané děti byla v krajském městě zřízena již třetím rokem třída pro nadané žáky. V dalších školách probíhá vzdělávání mimořádně nadaných žáků formou integrace do běžných tříd.

Stanovené cíle:

Cílem kraje je i „*nadále podporovat rozvoj talentovaných i mimořádně nadaných žáků*“, a to prostřednictvím finančního zajištění nově zřizovaných tříd pro nadané žáky na úrovni 1. stupně základní školy a prostřednictvím motivace základních škol k péči o talentované žáky a mimořádně nadané žáky.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

V úvodu DZ informuje o způsobu identifikace nadaných žáků a jejich integraci do běžných škol, dále o zřizování tříd s rozšířenou výukou některých vyučovacích předmětů a vzdělávání pedagogů pro práci s mimořádně nadanými žáky.

Stanovené cíle:

Cílem je „*vytváření podmínek pro zkvalitnění vzdělávání nadaných žáků a pro práci s talentovanou mládeží*“. Pro tuto oblast má kraj stanoveno celkem 11 opatření – přípravu odborníků pro diagnostiku, metodickou pomoc a další vzdělávání pro pedagogy, začlenění nadaných dětí z nepodnětného rodinného prostředí do základního uměleckého vzdělávání, rozvoj péče o talentovanou mládež, podporu systému přehlídek a soutěží, podporu odborných

soustředění, zapojení žáků do mezinárodních soutěží, podporu mimořádných talentů v technické oblasti, podporu škol a školských zařízení reprezentujících kraj v zahraničí, oceňování nejlepších žáků a škol za výsledky ve školních soutěžích a podporu spolupráce škol s odborníky z praxe.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

Plzeňský kraj informuje ve vyhodnocení dosaženého stavu o tom, že nadaní žáci mají možnost se vzdělávat ve třídách s rozšířenou výukou některých předmětů. Samostatné třídy pro nadané žáky nejsou zřízeny, protože kraj podporuje vzdělávání nadaných žáků formou integrace. Školská poradenská zařízení připravují vzdělávací nabídku k problematice péče o nadané žáky určenou pro pedagogy i pro rodiče. Při PPP působí skupiny herního klubu pro nadané děti v předškolním a mladším školním věku. Kraj finančně podporuje soutěže a přehlídky zájmové činnosti.

Stanovené cíle:

Plzeňský kraj si v této oblasti stanovil pět cílů:

- „*Vytváření podmínek pro zkvalitnění vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů*“ tak, že toto vzdělávání bude zařazeno do plánů vzdělávacích institucí a dále bude podporován vznik tříd s rozšířenou výukou některých předmětů v základních školách.
- „*Zajištění diagnostických nástrojů pro poradenské pracovníky ke zjišťování mimořádného nadání a pro pedagogy identifikační nástroje a vzdělávací postupy*“ - bude podporována spolupráce PPP a pedagogů, kteří s nadanými žáky pracují, a bude využíváno nabízené další vzdělávání pro odborníky z PPP, pedagogy a rodiče.
- „*Podpora základního uměleckého vzdělávání žáků, kteří jsou nadaní, ale pocházejí z nepodněného rodinného prostředí*“ formou projektu Naplňování školních vzdělávacích programů ZUŠ.
- „*Podpora soutěží a přehlídek jako nedílné součásti výchovně vzdělávací práce s talentovanou mládeží na úseku školství*“, a to rozvojem péče o nadané děti a mládež, podporou systému přehlídek, podporou účasti talentovaných dětí a mládeže na odborných soustředěních, podporou účasti v mezinárodních soutěžích a zahraniční prezentace žáků ZUŠ, zřízením studijních stipendií a vytvořením regulérních podmínek pro míčové hry zařazené do školních a klubových sportovních soutěží.
- „*Podpora mimořádně nadaných žáků středních škol*“ bude realizována zavedením stipendijního nebo grantového systému podpory dalšího studia, stáží, pobytů v zahraničí apod.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

Středočeský kraj nemá v DZ z roku 2008 oblast věnovanou přímo nadaným dětem, žákům a studentům. Do této oblasti spadá jen část Podpora v oblasti sportu a rozvoje sportovně talentovaných dětí a mládeže, kde je proklamována podpora sportovních tříd gymnázií, rozvoj sportovních aktivit a reprezentace kraje v soutěžích a podpora vrcholového sportu. Dále se péčí o nadané žáky zabývá kapitola Podpora ostatního zájmového vzdělávání. Kraj podporuje střediska volného času, která budou rozvíjet kvalitní zájmové vzdělávání a organizovat soutěže a přehlídky vyhlašované MŠMT a Středočeským krajem, a dále bude podporovat volnočasové aktivity ve školách.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Při porovnání cílů a opatření v jednotlivých sledovaných krajích zjistíme, že nejpodrobněji se péčí o nadané žáky zabývá Plzeňský a Karlovarský kraj. Tyto kraje si stanovují cíle nejen při vzdělávání nadaných žáků ve školách, ale i při mimoškolním vzdělávání a volnočasových aktivitách. Plzeňský kraj rozpracovává svá opatření až ke konkrétním úkolům. Stanovil si úkol vytvořit podmínky pro zavedení stipendijního nebo grantového systému podpory mimořádně nadaných žáků středních škol, což se v záměrech jiného kraje neobjevilo.

Středočeský kraj v DZ uvádí pouze oblast péče o sportovně nadané děti a oblast volnočasových aktivit. Tyto činnosti podporuje také Plzeňský a Karlovarský kraj.

Jihočeský kraj v rozporu s koncepcí DZ ČR integrovat nadané žáky do běžných škol podporuje zřizování samostatných tříd pro mimořádně nadané žáky.

Další cíle ani opatření se v krajích Jihočeském, Karlovarském a Plzeňském od sebe příliš neodlišují, některá opatření jsou totožná s opatřeními uvedenými v DZ ČR – jde především o diagnostiku a práci s nadanými žáky a další vzdělávání pedagogických pracovníků v této oblasti.

8.1.2 Prevence sociálně patologických jevů

Charakteristika DZ ČR

V DZ ČR se uvádí, že MŠMT ČR plní funkci koordinátora primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v ČR mezi jednotlivými rezorty, což je dáno zejména velikostí školské populace, délkou působení školního prostředí a věkem této skupiny.

DZ vychází z Národní strategie protidrogové politiky a Standardů pro primární prevenci.

Stanovené cíle:

DZ stanoví pro sledované období dva základní cíle:

- *„Vytvářet příznivé školní prostředí ke zmírnění společensky negativních vlivů“*, a to zejména tím, že budou vytvářeny školní preventivní strategie jako součásti školních vzdělávacích programů (ŠVP), bude vytvořena potřebná legislativa pro činnost školních metodiků prevence a dále budou pro primární prevenci využity finanční prostředky ESF. Finance ESF mají být směřovány na podporu spolupráce škol s nestátními neziskovými organizacemi a s organizacemi pro volný čas dětí a mládeže, dále na DVPP v této oblasti, podporu činnosti školních metodiků prevence a na podporu zájmového vzdělávání.
- *„Zkvalitnit programy specifické primární prevence realizované školskými zařízeními nestátními neziskovými organizacemi“*, a to tak, že bude rozšířen proces certifikací na oblast specifické primární prevence, budou zpracovány a v praxi využívány standarty odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence a poskytovatelům i příjemcům programu primární prevence bude připraveno cílené vzdělávání a metodické materiály.

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

DZ v hodnocení dosaženého stavu uvádí informace o zřízení pozice krajského a okresních školních koordinátorů prevence (v rámci PPP) pro poskytování metodické podpory školám. Za nedostačující je považována činnost školních metodiků prevence, kteří svou práci vykonávají spíše formálně. Program pro vzdělávání metodiků prevence studiem k výkonu specializovaných činností není v Jihočeském kraji akreditován. Programy primární prevence nestátních neziskových organizací jsou školami v kraji využívány často, ale nesystematicky a pouze nahodile. Jsou zaměřeny spíše na žáky 2. stupně základních škol a na žáky středních škol.

Jihočeský kraj finančně podporuje projekty na prevenci sociálně patologických jevů z dotačního programu MŠMT i ze svého rozpočtu.

Stanovené cíle:

V kraji bude *„realizována kvalitní a dlouhodobá primární prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže“*. Bude stanovena minimální síť služeb pro oblast primární prevence v kraji, budou stanoveny priority v oblasti primární prevence a zavedena jasná a srozumitelná pravidla pro jejich financování, podporovány a rozšířeny budou stávající kvalitní programy primární prevence a nově využívány programy pro zlepšení sociálního klimatu třídy a školy.

Dojde ke *„zkvalitnění stávajícího systému koordinace aktivit a subjektů zapojených do primárních preventivních aktivit v Jihočeském kraji“*. Tento cíl se zaměřuje na odborné

vedení okresních a školních metodiků prevence, zajištění spolupráce a informovanosti všech subjektů působících v této oblasti primární prevence, na realizaci vzdělávacích aktivit zaměřených na tuto oblast a na financování těchto aktivit z rozpočtu kraje, grantů MŠMT a Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Dále bude zlepšena informovanost veřejnosti a informace o problematice sociálně patologických jevů budou zpřístupněny na webových stránkách Jihočeského kraje.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

DZ kraje v úvodní části deklaruje podporu prevence sociálně patologických jevů zejména podporu zájmového vzdělávání a volnočasových aktivit. Odkazuje na dokumenty, které se touto problematikou zabývají – Krajskou protidrogovou strategii a Akční plán. Informuje o Standardech odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence.

Nejdůležitějším úkolem kraje v oblasti primární prevence ve školách a školských zařízeních je ochránit děti a mládež před těmito jevy, vychovávat ke zdravému životnímu stylu a posilovat odpovědnost za kvalitu života. Prostředkem je podpora činnosti a vzdělávání školních metodiků prevence a zlepšení jejich pozice ve školách.

Stanovené cíle:

„Vytváření příznivého školního prostředí a podmínek pro zájmové vzdělávání“. V rámci tohoto cíle si Karlovarský kraj stanovuje podporovat vytváření školních preventivních strategií jako součást ŠVP, podporovat spolupráci škol a školských zařízení s nestátními neziskovými organizacemi a podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků, činnost a vzdělávání školních metodiků prevence. Chce zlepšit komunikaci mezi učiteli, žáky a rodiči formou společných akcí a školu otevřít rodičovské veřejnosti pro vzdělávací a zájmovou činnost. Zároveň chce podporovat i zájmové vzdělávání dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

V úvodu jsou vyhodnoceny programy zaměřené na sociální komunikaci, multikulturní výchovu, výchovu k toleranci, prožitkové programy a preventivní programy realizované školami. Je uvedena výše využitých finančních prostředků na tyto programy. Bylo vytvořeno finanční zázemí a podmínky pro realizaci těchto programů. Plzeňský kraj podporoval zájmovou mimoškolní činnost a volnočasové aktivity.

Stanovené cíle:

- „*Vytvářet příznivé školní prostředí ke zmírnění společensky negativních vlivů*“. Aby byl tento cíl splněn, bude Plzeňský kraj podporovat vytváření školních preventivních strategií a jejich realizaci jako součást ŠVP. Dále je uvedena podpora spolupráce škol a školských zařízení s nestátními neziskovými organizacemi, a to zejména prostřednictvím DVPP v oblasti komunikační a sociálně psychologické dovednosti pedagogů, podpora činnosti školního metodika prevence (realizace specializačního studia, další programy na zvyšování kvality práce) a podporou realizace preventivních programů s využitím finančních prostředků z dalších zdrojů (ESF).
- „*Zkvalitnit programy specifické primární prevence realizované školami, školskými zařízeními a nestátními neziskovými organizacemi*“. Tohoto cíle má být dosaženo zajištěním cíleného vzdělávání poskytovatelům a příjemcům programů primární prevence.
- „*Vytvářet podmínky pro zájmové vzdělávání*“, a to trvalou podporou zájmového vzdělávání ve školách a zařízeních pro volný čas dětí a mládeže a vytvářením podmínek pro zájmovou mimoškolní činnost zejména v těch oblastech, kdy tyto aktivity nejsou dostatečně rozvinuty, popř. nejsou dosažitelné.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

V úvodní části jsou hodnoceny tři úkoly stanovené pro oblast primární prevence. Je to podpora speciálně zaměřených preventivních programů vyplývajících z úkolů protidrogové politiky (Národní strategie protidrogové politiky), podpora a zajišťování minimálních preventivních programů škol a školských zařízení a seminářů pro pedagogy a dále zmapování potřeb v oblasti primární prevence, vytvoření potřebných materiálů a metodická činnost. Každoročně je v kraji k mapování nežádoucích jevů využíváno dotazníkové šetření, které probíhá prostřednictvím okresních metodiků prevence.

Stanovené cíle:

Cíle vycházejí z hodnocení předchozího období. Jde o zajištění DVPP v oblasti primární prevence a podporu specifické primární prevence, tzn. preventivních programů realizovaných školami a školskými zařízeními. Kraj bude dále pokračovat v mapování sociálně patologických jevů ve školách a školských zařízeních. Další úkoly vyplývají také z Koncepce primární prevence Středočeského kraje na léta 2007 - 2013. Kraj bude usilovat o vytvoření Fondu primární prevence, který je určen nestátním neziskovým organizacím, střediskům

volného času a dalším mládežnickým organizacím, jež se zabývají prevencí v rámci volnočasových aktivit.

Porovnání dlouhodobých záměrů

V úvodní části odkazují DZ krajů, vyjma kraje Plzeňského, na celostátní plány a strategie v oblasti prevence sociálně patologických jevů. V hodnocení dosaženého stavu v Jihočeského a Karlovarského kraje je shodně poukazováno na potřebu podpory školních metodiků prevence a zlepšení jejich pozice ve školách. V hodnocení Jihočeského kraje se uvádí, že činnost metodiků je spíše formální, co se odráží i na kvalitě jejich práce, na druhé straně v kraji není akreditován program na studium k výkonu specializovaných činností metodiků prevence sociálně patologických jevů.

Jihočeský, Plzeňský a Středočeský kraj hodnotí financování programů a projektů škol a školských i neškolských organizací na podporu prevence. Plzeňský kraj a Středočeský kraj informují o podpoře zájmové mimoškolní činnosti a volnočasových aktivit a projektů a zlepšení sociálního klimatu školy a tvorby třídního kolektivu.

Kraje si pro oblast prevence sociálně patologických jevů stanovují 1 – 3 cíle, které dále rozvádějí v opatřeních.

Jeden cíl si stanovil Karlovarský kraj. Ten je převzat z DZ ČR. Stejně tak je většina opatření, která jsou v DZ Karlovarského kraje uvedena, totožná s navrhovanými opatřeními DZ ČR, s výjimkou podpory otvírání škol rodičovské veřejnosti pro vzdělávání a zájmovou činnost a podpory společných akcí učitelů, žáků a rodičů za účelem dobré komunikace. Tato opatření nejsou uvedena ani v jednom DZ srovnávaných krajů.

Plzeňský kraj si pro tuto oblast stanovil tři základní cíle. Dva cíle včetně navrhovaných opatření jsou totožné s cíli a opatřeními DZ ČR. Opatření třetího cíle „*Vytvářet podmínky pro zájmové vzdělávání*“ se zaměřuje na vytváření podmínek pro zájmovou a mimoškolní činnost zejména v těch oblastech, kde tato činnost není dostatečně rozvinuta nebo není dosažitelná.

Cíle Jihočeského kraje vycházejí z DZ ČR a jsou stanoveny s ohledem na vyhodnocení dosaženého stavu. Stejně tak jsou formulována navrhovaná opatření, která jsou konkrétní. I když se v hodnotící části kraj kriticky vyjadřuje k práci školních metodiků prevence, opatření ke zlepšení kvality jejich práce je uvedeno pouze jedno - odborné a metodické vedení školních metodiků prevence ze strany PPP.

DZ Středočeského kraje uvádí opatření, která vycházejí z hodnocení dosaženého stavu. Specifické pro tento kraj je každoroční mapování sociálně patologických jevů ve školách a školských zařízeních a snaha o vytvoření Fondu primární prevence.

Cíle a opatření všech sledovaných krajů odpovídají cílům DZ ČR. Formulace cílů a opatření DZ krajů Karlovarského a Plzeňského jsou ve většině případů totožné s formulacemi cílů a opatření DZ ČR. Oba kraje však uvádějí alespoň jedno specifikum pro daný kraj. Cíle a opatření Jihočeského kraje a Středočeského kraje (kde jsou uvedena pouze opatření) jsou konkrétnější. Byly formulovány na základě závěrů hodnocení dané oblasti.

8.1.3 Integrovaný systém poradenství

Charakteristika DZ ČR

Ve vyhodnocení dosaženého stavu popisuje dlouhodobý záměr realizaci systémového projektu Rozvoj a zdokonalení integrovaného diagnostického, informačního a poradenského systému v oblasti vzdělávání a volby povolání (VIP kariéra). Byla vydána koncepce poradenských služeb poskytovaných škole na zkvalitnění sociálního klimatu ve školách a koncepce péče o děti a žáky s těžkým zdravotním postižením. Byla analyzována činnost zařízení ústavní a ochranné výchovy a provedena analýza příčin umístování dětí do ústavní péče.

Stanovené cíle:

1. *Vytvořit poradenská pracoviště zajišťující komplexní péči o žáky v rámci pedagogicko-psychologického a kariérového poradenství včetně prevence sociálně patologických jevů.* Tento cíl má být naplněn prostřednictvím několika opatření jako např. vytvořením přehledu nejčastějších diagnóz ve školských poradenských zařízeních a doporučovaných diagnostických a intervenčních postupů těchto diagnóz, metodickou podporou školských poradenských pracovišť, zajištěním DVPP odborníků a pracovníků školských poradenských pracovišť (ŠPP) vybraných škol. Finanční prostředky z ESF mají být orientovány na práci ŠPP s neprospěchem, rizikovým chováním, na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a na kariérové poradenství.
2. *Vytvořit informační základnu pro orientaci absolventů škol na trhu práce.* Ke splnění tohoto cíle je potřeba zprovoznit integrovaný informační systém uplatnění absolventů na trhu práce a informační subsystém k prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání. Dále bude zprovozněn multimediální průvodce k volbě povolání a k úvodu do světa práce. V dalších studijních bězích budou pokračovat e-learningové formy vzdělávání (aktualizace a evaluace studijního systému).

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

Ve vyhodnocení dosaženého stavu se DZ soustřeďuje na systém poradenství a uvádí přehled poradenských pracovišť a náplň jejich činnosti. Negativně hodnotí úroveň spolupráce a koordinace jednotlivých typů poradenských pracovišť (speciální pedagogická centra, pedagogicko-psychologická poradna, středisko výchovné péče). Dále seznamuje se zapojením do systémového projektu VIP Kariéra v kraji, kdy vytvoření ŠPP zlepšilo poradenské služby přímo ve školách. Problémem je další financování a získávání kvalifikovaných školních psychologů. Dále kladně hodnotí přínos činnosti informačních a poradenských středisek při volbě povolání žáků.

Stanovený cíl:

Cílem v této oblasti je „*zlepšení podmínek pro poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních*“. Tohoto cíle má být dosaženo vzájemnou informovaností zástupců školských poradenských zařízení a školských zařízení preventivní péče všech zřizovatelů v kraji prostřednictvím jejich pravidelných setkávání.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

V záměru je uveden přehled poradenských zařízení v kraji s tím, že péče o zrakově a sluchově postižené děti a žáky je zajišťována smluvně se speciálně pedagogickými centry mimo Karlovarský kraj (v Plzni).

Stanovené cíle:

Kraj si pro tuto oblast stanovil dva základní cíle. Prvním z nich je „*podpora vzniku školských poradenských pracovišť ve velkých školách*“. Ke splnění má přispět podpora metodické pomoci školským poradenským pracovištím a výchovným poradcům konzultacemi a vzdělávacími aktivitami poskytovanými pedagogicko-psychologickými poradnami. Další podpora kraje směřuje k DVPP výchovných poradců a pracovníků ŠPP. DVPP má být zaměřeno na práci s neprospěchem, s rizikovým chováním, se žáky se specifickými vývojovými poruchami a na kariérové poradenství.

Druhým cílem je „*vytváření podmínek pro kariérové poradenství*“. Kraj chce zajistit využívání informačního systému uplatnění absolventů škol na trhu práce, zlepšit spolupráci škol s úřady práce a se zaměstnavateli a podporovat osvětu rodičů, aby vnímali poradenské služby jako pomoc ve prospěch žáků.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

V hodnocení dosaženého stavu jsou uvedeny statistické údaje o počtu žáků, kteří byli vyšetřeni v pedagogicko-psychologické poradně a o počtu terapeutických a výcvikových

skupin a depistáží. Je zde přehled speciálně-pedagogických center v kraji. Kraj informuje o kariérovém poradenství, zmiňuje Koncepti poradenských služeb poskytovaných škole a Koncepti péče o děti a žáky s těžkým zdravotním postižením.

Stanovené cíle:

První cílem je *„podpora poradenských zařízení zajišťujících komplexní péči o žáky v rámci pedagogicko-psychologického a kariérového poradenství včetně prevence sociálně patologických jevů“*. Pozornost je tu zaměřena na nejčastější diagnózy a diagnostické a intervenční postupy ve školských poradenských zařízeních a na DVPP pracovníků školských poradenských pracovišť, které bude orientováno na neprospěch, rizikové chování, na žáky se specifickými vývojovými poruchami a na kariérové poradenství.

Dalším cílem v této oblasti je *„podpora spolupráce se sociálními partnery pro lepší uplatňování absolventů na trhu práce“*. Pro splnění tohoto cíle si kraj stanovil tři opatření – spolupráci škol s informačními poradenskými středisky pro volbu povolání při úřadech práce, vydávání brožury „Čím budu“ s přehledem středních škol v kraji pro lepší orientaci rodičů a žáků při výběru střední školy a organizaci společných prezentačních akcí (výstav, přehlídek apod.) škol a potencionálních zaměstnavatelů v regionech Plzeňského kraje.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

Hodnocení dosaženého stavu se zabývá úrovní splnění úkolů v oblasti zvýšení efektivity poradenského zařízení. Koordinací činnosti PPP s činností středisek výchovné péče a speciálně pedagogického centra došlo ke sjednocení všech PPP do jedné. Byla sjednocena metodika, evidence a přístup k plnění hlavních činností PPP. Proběhla analýza činností speciálně pedagogických center. V kraji bylo reformováno poradenství. Na základě zpracované analýzy byly ustanoveny odborné sekce a zpracovány koncepční materiály, byly eliminovány kapacitní disproporce, vytvořena metodika systému vnitřního řízení kontroly kvality a vnitřního informačního systému PPP. Jsou zaváděny nové metody diagnostiky. Není dořešena integrace SPC a SVP. Kraj získal finanční prostředky z operačního programu Rozvoj lidských zdrojů na odborné poradenství a konzultační servis PPP a spolupracoval při realizaci systémového projektu VIP Kariéra.

Stanovené cíle:

V dalším období chce kraj dále rozvíjet práci na *„zvýšení efektivity poradenských služeb“*, a to zejména dalším zvyšováním efektivity poradenských zařízení v kraji a podporou PPP při přípravě projektů s využitím prostředků ze strukturálních fondů EU v oblasti zvyšování efektivity poradenských služeb.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Jak DZ ČR, tak i DZ krajů stanovují pro oblast Integrovaného systému poradenství ve školství dva základní cíle. Velký důraz je kladen především na podporu a rozšíření školských poradenských pracovišť a vzdělávání pracovníků těchto pracovišť (DZ kraje Jihočeského, Karlovarského, Plzeňského). Všechny tyto kraje shodně uvádějí i opatření pro naplnění cílů – orientaci poradenských pracovníků na práci s neprospěchem, rizikovým chováním, na žáky se specifickými vývojovými poruchami a na kariérové poradenství. Stejně opatření je uvedeno i v DZ ČR.

Dalším cílem vyplývajícím z DZ ČR bylo vytvoření přehledu nejčastějších diagnóz ve školských poradenských zařízeních a intervenčních postupů u těchto diagnóz. V DZ Plzeňského kraje je tento cíl stanoven jako *hodnocení* nejčastějších diagnóz, v DZ Středočeského kraje se uvádí, že již byla provedena *analýza* poradenských služeb. Tento cíl není stanoven v DZ Jihočeského kraje a Karlovarského kraje – neuvádí se ani ve vyhodnocení dosaženého stavu ani v úkolech pro další období.

Ve všech DZ krajů se v různé formě uvádí úkol „*vytvořit informační základnu pro orientaci absolventů škol na trhu práce*“. DZ Jihočeského kraje pozitivně hodnotí projekt ESF VIP Kariéra, jehož součástí je i kariérové vzdělávání a kariérové poradenství. Podpora projektu však byla ukončena a úlohu převzala informační a poradenská střediska při úřadech práce v kraji. Stejnou cestou půjde i kraj Karlovarský, který chce pro kariérové poradenství využívat stávající informační systém spolupráce škol s úřady práce. DZ Středočeského kraje se o postupu v oblasti kariérového poradenství zmiňuje okrajově v hodnocení dosaženého stavu poznámkou, že „*spolupráce při realizaci systémového projektu VIP Kariéra nebyla zatím Institutem pedagogicko-psychologického poradenství požadována*“. Dá se předpokládat, že projekt VIP Kariéra je ve Středočeském kraji realizován. Středočeský kraj má v DZ zpracovanou rozsáhlou analýzu zabývající se ekonomikou, pracovním trhem a uplatněním absolventů na trhu práce. Nejvíce se kariérovým poradenstvím ve svém záměru zabývá Plzeňský kraj, který chce podporovat spolupráci škol s informačními poradenskými středisky pro volbu povolání na úřadech práce. Oproti ostatním krajům uvádí dvě odlišná opatření na podporu kariérového poradenství, a to vydávání brožury „*Čím budu*“ s přehledem středních škol v kraji pro žáky vycházející ze základních škol a organizaci společných prezentačních akcí středních škol a potencionálních zaměstnavatelů. Pro záměr Karlovarského kraje je specifické zaměření na podporu osvěty rodičů, aby bylo poradenství vnímáno jako pomoc pro žáka. Záměr Jihočeského kraje zdůrazňuje nutnost vzájemné informovanosti všech zástupců školských poradenských zařízení a školských zařízení preventivní péče v kraji. Stejně je tomu

i ve Středočeském kraji, kde kromě koordinace práce PPP, SVP a SPC se orientují na reformu pedagogicko-psychologického poradenství.

Integrovaným systémem poradenství se zabývají všechny DZ krajů. Základní struktura a obsah DZ Karlovarského a Plzeňského kraje této oblasti se shoduje se strukturou a obsahem DZ ČR. DZ Jihočeského kraje a Středočeského kraje je zaměřen více na problematiku pedagogicko-psychologického poradenství než na kariérové poradenství.

8.2 Zkvalitňování a modernizace vzdělávání – kurikulární reforma

Základním cílem strategického směru Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky je rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání s důrazem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů pro jejich uplatnitelnost na trhu práce a zvýšení motivace k jejich počátečnímu vzdělávání.

Podle DZ ČR jde především o zlepšení vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj, aktivní zapojení do společnosti a budoucí uplatnění v životě. České školství má nízkou úroveň individuálního přístupu k žákům. Větší pozornost je potřeba věnovat hodnocení a sebehodnocení škol a evaluaci celého systému.

Úspěšná realizace reformy je podmíněna zejména připravenými pedagogickými pracovníky. Pokračování kurikulární reformy je podmíněno vytvářením systému podpory, monitorování, hodnocení a poradenství.

Podporován bude rozvoj mateřských a základních škol v malých obcích (zrušení minimálního počtu žáků ve třídě) a alternativních vzdělávacích programů.

Finanční prostředky ESF budou využity k rozšíření funkce škol a školských zařízení v oblasti naplňování volného času a zájmové činnosti žáků, jejich rodičů a celých komunit. Škola se má stát centrem kultury a vzdělanosti obce, zejména v místech s nízkou kulturní vybaveností.

8.2.1 Předškolní vzdělávání

Charakteristika DZ ČR

DZ ČR uvádí povinnost mateřských škol a přípravných tříd základních škol zpracovat školní vzdělávací program podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Pozitivně hodnotí změny ve stylu pedagogické práce v mateřských školách ve prospěch vyšší kvality vzdělávacích a výchovných činností. Proběhlo vzdělávání pedagogů mateřských škol k tvorbě ŠVP.

Stanovené cíle:

Cílem pro další období je „*podpora realizace zavedených dokumentů RVP a ŠVP ve vzdělávání v mateřských školách*“. Pro splnění stanoveného cíle chce MŠMT pokračovat v metodické podpoře RVP předškolního vzdělávání a DVPP směřovat k uplatnění ŠVP v praxi. Dále je plánováno dopracovat metodiku k hodnocení individuálního rozvoje a vzdělávacího pokroku dětí. Po 3 – 5 letech bude RVP pro předškolní vzdělávání zhodnocen a případně upraven.

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

Kraj ve zhodnocení uvádí, že dochází k postupnému nárůstu počtu dětí v předškolních zařízeních. Mateřské školy, které jsou součástí základních škol, se snaží o osamostatnění. Pozitivně je hodnocen RVP předškolního vzdělávání. Školní vzdělávací programy zlepšily kvalitu vzdělávací a výchovné činnosti v mateřských školách. DVPP bylo zaměřeno na tvorbu ŠVP, počítačovou gramotnost, jazykové vzdělávání a výchovu ke zdraví.

Stanovené cíle:

Cílem kraje je „*podpora konečné fáze realizace RVP a ŠVP v předškolním vzdělávání, podpora rovných šancí vzdělávání a zachování dostupnosti předškolního vzdělávání*“. V rámci tohoto cíle bude pokračovat další vzdělávání k uplatňování ŠVP v praxi. Dalším úkolem je spolupráce s obcemi s rozšířenou působností a se zřizovateli mateřských škol na zachování dostupné sítě mateřských škol.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

V úvodu k oblasti předškolnímu vzdělávání kraj zmiňuje povinnost mateřských škol vytvářet ŠVP a konstatují zlepšení vzdělávací a výchovné činnosti v mateřských školách.

Stanovené cíle:

Karlovarský kraj bude „*podporovat realizaci ŠVP ve vzdělávání v mateřských školách,*“ a to za pomoci DVPP zaměřeným na uplatnění ŠVP v praxi mateřských škol.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

Ve vyhodnocení dosaženého stavu je opět uvedena povinnost mateřských škol vytvořit ŠVP podle RVP pro předškolní vzdělávání. Změna stylu pedagogické práce v mateřských školách se pozitivně projevila ve větší kvalitě vzdělávacích a výchovných činností.

Stanovené cíle:

Kraj chce pokračovat v metodické podpoře RVP ve spolupráci se vzdělávacími institucemi, podporovat získávání finančních prostředků pro tuto oblast z operačních programů. Chce též

iniciovat setkávání zástupců škol pracujících v Plzeňském kraji podle vládního programu „Zdraví 21“ a tyto školy podporovat při získávání finančních prostředků na podporu zdraví.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

Předškolnímu vzdělávání se DZ Středočeského kraje věnuje v kapitole Průchod dětí, žáků a studentů vzdělávací soustavou. Analyzuje statistické údaje Ústavu pro informace ve vzdělávání. Předpokládá nárůst počtu dětí v mateřských školách. V kapitole Organizace a ekonomika školství ve Středočeském kraji informuje o financování mateřských škol, počtu zaměstnanců, průměrném počtu dětí v oddělení mateřské školy, průměrné výši pedagogů v mateřských školách apod.

Samostatná kapitola není kurikulární reformě v mateřských školách věnována.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Jihočeský, Karlovarský a Plzeňský kraj mají shodný cíl – podporovat realizaci ŠVP v mateřských školách, a to především prostřednictvím dalšího vzdělávání, které napomůže uplatňování ŠVP v praxi mateřských škol.

Pro Plzeňský kraj je specifická podpora výchovy ke zdraví v mateřských školách, Jihočeský kraj se zaměřuje na zachování dostupné sítě mateřských škol v kraji.

Cíle sledovaných krajů v oblasti předškolní výchovy jsou shodné s cílem DZ ČR.

DZ ČR uvádí jeden cíl, který se v žádném ze záměrů neobjevil – vytvoření metodiky hodnocení individuálního rozvoje a vzdělávacích pokroků dětí.

8.2.2 Základní vzdělávání

Charakteristika DZ ČR

DZ ČR v úvodu k oblasti základního vzdělávání informuje o procesu vzniku RVP pro základní vzdělávání a o povinnosti základních škol a nižšího stupně víceletých gymnázií vytvořit svůj ŠVP. K přípravě ŠVP byli proškoleni koordinátoři a školám byla nabídnuta metodická pomoc. Systémově není řešena spolupráce s fakultami veřejných vysokých škol vzdělávajících učitele při úpravách učitelských vzdělávacích programů v souvislosti se změnou kurikula. Vzdělávací reforma není přes informační kampaň všemi účastníky hodnocena pozitivně.

Stanovené cíle:

Základním cílem je „ukončení přípravy ŠVP, zajištění metodické podpory a připravenosti pedagogických pracovníků“. Pro naplnění cíle je potřeba pokračovat v tvorbě ŠVP a zahájit podle nich ve stanovených termínech výuku, vytvořit ukazatele a kritéria ke sledování

podmínek, průběhu a výsledků dosaženého pokroku v oblasti vzdělávání a zhodnotit (případně upravit) RVP po 3 – 5 letech.

Školám by se mělo dostat plošné podpory při tvorbě a realizaci ŠVP a komplexní metodické podpory při tvorbě ŠVP. K tomu by měly být využity finanční prostředky ESF. Dalším úkolem je podpora DVPP pro implementaci a zkvalitnění ŠVP. Pro veřejnost má být realizována informační kampaň.

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

Dlouhodobý záměr v úvodní části hodnotí postup při tvorbě ŠVP v základním vzdělávání v rámci projektu PILOT 1 a PILOT 2. Byly ověřovány metody práce ve výuce mimořádně nadaných dětí a možnosti vzdělávání žáků se zdravotním postižením. Pro pedagogické pracovníky byly připraveny semináře věnované klíčovým kompetencím, autoevaluaci a průřezovým tématům.

Stanovené cíle:

Cílem pro další období je *„podpora konečné fáze realizace RVP a ŠVP v základním vzdělávání, podpora vytváření rovných šancí ve vzdělávání a zachování dostupnosti základního vzdělávání“*. Jihočeský kraj chce pokračovat ve spolupráci se vzdělávacími institucemi (NIDV, ZVaS) v dalším vzdělávání pedagogů, které bude věnováno uplatňování ŠVP v praxi. Podpoří čerpání finančních prostředků z rozvojových programů MŠMT zejména na vzdělávání pedagogů základních škol s ročníky pouze 1. stupně, na zlepšení vzdělávání žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí a bezplatné jazykové vzdělávání dětí osob se státní příslušností zemí EU. Chce zachovat ve spolupráci s obcemi s rozšířenou působností a se zřizovateli dostupnou síť základních škol.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

Kraj informuje o povinnosti základních škol a nižšího stupně gymnázií pracovat podle školních vzdělávacích programů, o školeních pro koordinátory ŠVP a o možnosti škol využít metodickou pomoc při tvorbě ŠVP.

Stanovené cíle:

„Podpora metodické pomoci pedagogům a podpora připravenosti základních škol na tvorbu ŠVP“ je cílem i pro další období. Pro splnění tohoto cíle kraj podpoří DVPP ke sledování podmínek, průběhu a výsledků dosaženého pokroku v oblasti základního vzdělávání. Dále se zaměří na podporu konzultační a poradenské činnosti v oblasti kurikulární reformy a aktivního kariérového poradenství. Veřejnost a realizátoři budou s kurikulární reformou

seznámení prostřednictvím informační kampaně. Pro ředitele základních škol budou zavedeny tzv. konzultační dny.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

Ve vyhodnocení dosaženého stavu kraj informuje o nárůstu počtu vyučovacích hodin na 1. a 2. stupni základní školy v souvislosti se zavedením ŠVP do škol. Síť základních škol v kraji zůstala zachována a dostupná žákům. Malý úspěch měla snaha zapojit základní školy do programu Škola podporující zdraví. Podpora byla zaměřena na to, aby byly ŠVP orientovány na environmentální výchovu.

Plzeňský kraj se aktivně zapojil do připomínkového řízení při tvorbě legislativy v souvislosti s kurikulární reformou. Pořádal konzultační dny pro ředitele školských příspěvkových organizací s cílem zlepšit komunikaci mezi školami a krajským úřadem.

Stanovené cíle:

Cílem je „*rozvíjet ŠVP, zajistit metodickou podporu a připravenost základních škol*“. Kraj chce poskytovat školám podporu při úpravách ŠVP. Dalším úkolem je udržení základních škol tam, kde je nízká hustota obyvatelstva a komplikovaná dostupnost základního vzdělávání.

Kraj se bude i nadále zapojovat do připomínkového řízení při tvorbě legislativy týkající se základního školství. Metodická pomoc bude poskytována obcím s rozšířenou působností, zřizovatelům škol i veřejnosti. Bude podporováno využívání operačních programů a financí z ESF na zavedení ŠVP do praxe základních škol, DVPP, vytvoření sítě odborníků a konzultantů na poradenskou a supervizní činnost.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

Středočeský kraj se základním vzděláváním v samostatné části DZ nezabývá. Stejně jako u předškolního vzdělávání jsou některé informace o základních školách uvedeny v kapitole Průchod dětí, žáků a studentů vzdělávací soustavou a v kapitole Organizace a ekonomika školství ve Středočeském kraji. Jedná se především o statistické údaje týkající se počtu žáků, škol, tříd, počtu pedagogických pracovníků, jejich průměrného platu, výdajů na žáka apod. V kapitole Kvalita vzdělávacích služeb poskytovaných školami v kraji jsou informace o projektu Kvalita I, který byl zaměřen na hodnocení výsledků vzdělávání žáků 9. tříd základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a proběhl v některých školách v kraji. Vzhledem k tomu, že se jednalo o přípravu projektu na hodnocení výsledku žáků 9. tříd, nevyplnul z pohledu kraje ze zjištěných výsledků žáků ve Středočeském kraji žádný závěr.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Podrobnou analýzu dosaženého stavu v oblasti základního školství má v DZ uveden Jihočeský kraj. Plzeňský kraj podává přehled činností za uplynulé období. Tyto činnosti se většinou netýkají přímo vzdělávání v základních školách, jedná se např. o konzultační dny pro ředitele, připomínkové řízení k tvorbě legislativy apod. V DZ Karlovarského kraje není uvedeno ani vyhodnocení dosaženého stavu v základním vzdělávání, ani analýza situace. Středočeský kraj se základním vzděláváním v samostatné části nezabývá, uvádí v některých dalších kapitolách statistické údaje o stavu základního školství v kraji.

Jihočeský, Karlovarský a Plzeňský kraj mají pro další období shodně stanovený cíl – zavedení ŠVP do praxe škol. K tomu využijí DVPP a metodickou a konzultační činnost. Prostředky na realizaci opatření chtějí získat z ESF nebo z rozvojových programů MŠMT. K DVPP chce Jihočeský a Plzeňský kraj využít především NIDV a vzdělávací instituce řízené krajem. Oba kraje si daly za cíl zachovat dostupnou síť základních škol. Na rozdíl od ostatních krajů se Karlovarský kraj chce zaměřit na podporu aktivního kariérového poradenství. Toto opatření je uvedeno bez bližšího vysvětlení souvislostí s kurikulární reformou. Dále se kraj zaměřuje na podporu informační kampaně pro veřejnost a na klíčové realizátory reformy.

Specifikem Plzeňského kraje je snaha o aktivní zapojení kraje do připomínkového řízení při tvorbě legislativy pro základní školy.

Kraje Jihočeský a Plzeňský mají zájem na zachování sítě základních škol i pro další období. Dlouhodobé záměry Jihočeského, Karlovarského a Plzeňského kraje rozpracovávají cíle a opatření DZ ČR, tzn. dokončení přípravy ŠVP, metodickou podporu a přípravu pedagogických pracovníků. DZ Středočeského kraje se oblastí kurikulární reformy základního vzdělávání nezabývá, nelze jej s DZ ČR porovnat.

8.2.3 Střední vzdělávání

a) Střední všeobecné vzdělávání

Charakteristika DZ ČR

Byla zahájena realizace projektu na tvorbu ŠVP v gymnáziích, vytvořen samostatný RVP pro sportovní gymnázia, připravuje se RVP pro lycea.

Stanovené cíle:

Cílem pro další období je *„dokončit přípravu RVP a ŠVP pro obory gymnázií a lyceí, zajistit metodickou podporu a připravenost pedagogických pracovníků“*. K tomuto cíli vedou následující opatření: tvorba RVP pro gymnázia, gymnázia se sportovní přípravou a lycea

podle harmonogramu MŠMT a zahájení výuky podle ŠVP. Kromě toho mají být vytvořeny ukazatele a kritéria ke sledování podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání a po 3 – 5 letech má být zhodnocen, případně upraven RVP. K propagaci reformy má být připravena propagační kampaň. Na podporu přípravy ŠVP je dále potřeba zajistit metodickou pomoc, konzultační a poradenskou činnost a DVPP. Pro realizaci těchto aktivit budou využity finanční prostředky z ESF.

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

V úvodu DZ v této oblasti je hodnoceno ověřování pilotních ŠVP na vybraných gymnáziích. K realizaci je připraven RVP pro sportovní gymnázia. Je vedena diskuze o jednotlivých oborech lyceijního vzdělávání a jejich společném obsahovém jádru. Zájem o studium na lyceu se zvyšuje, jsou však patrné rozdíly v zájmu o obory lyceí mezi okresy, který ovlivňuje místní dostupnost gymnaziálního vzdělávání.

Stanovené cíle:

Pro další období je stanoven cíl „*dokončení přípravy ŠVP pro jednotlivé obory vzdělávání gymnázií a příprava RVP a ŠVP pro lycea*“. Splnění cíle bude podpořeno DVPP zaměřeným na tvorbu ŠVP. Pozornost bude věnována zpracování RVP pro lycea a rozvoji kvalitního jazykového vzdělávání.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

V úvodu k oblasti střední všeobecné vzdělávání informuje Karlovarský kraj o pilotním projektu tvorby ŠVP pro gymnázia, o odborných diskuzích k této problematice a vytváření Manuálu pro tvorbu ŠVP na gymnáziích.

Stanovené cíle:

Cílem DZ kraje je „*podpora přípravy ŠVP pro obory gymnázií a lyceí a vzdělávání pedagogů*“. V rámci opatření ke splnění uvedeného cíle kraj podpoří tvorbu a realizaci ŠVP a ověřování výuky podle těchto programů. Budou vytvořeny podmínky pro metodickou podporu přípravy a inovace ŠVP směřovanou k pedagogickým pracovníkům a ředitelům škol.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

DZ informuje o průběhu pilotního projektu tvorby ŠVP v kraji.

Stanovené cíle:

Kraj chce v dalším období „*podpořit gymnázia a lycea při přípravě a realizaci ŠVP, motivovat školy k využívání prostředků z ESF k implementaci nových kurikulárních dokumentů do praxe (v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost)*“.

Kraj monitoruje tvorbu RVP pro lycea a podporuje tvorbu ŠVP pro gymnázia. Dalšími opatřeními jsou např. zveřejňování informací o novém kurikulu na webových stránkách kraje, informování škol o možnostech získávání financí z ESF pro zvýšení kvality vzdělávání a podpora metodických seminářů zaměřených na tvorbu ŠVP.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

Středočeský kraj se středním vzděláváním zabývá v kapitole Průchod dětí, žáků a studentů vzdělávací soustavou. Zaměřuje se na přijímání žáků na střední školy, na vývoj počtu přijímaných, na dojíždění do středních škol, dále na strukturu přijímaných podle typu škol. Hodnotí dosavadní stav a v uvedených oblastech stanovuje prognózu vývoje do dalších let. V kapitole Organizace a ekonomika školství ve Středočeském kraji jsou uvedeny statistické údaje o školách, žácích a pedagogických pracovnících středních škol.

Stanovené cíle:

Cílem týkajícím se všech středních škol v kraji je „*optimalizace institucionální struktury středního a speciálního školství*“. Každoročně bude vyhodnocován stav sítě středních škol ve vazbě na trh práce a nabídku terciárního vzdělávání. Středního všeobecného vzdělávání se týkají dva cíle. Jedním z nich je zvýšení podílu přijímaných do gymnázií a zároveň regulování počtu přijímaných do víceletých gymnázií. Druhým cílem je rozvoj všeobecného odborného vzdělávání, tzv. lyceizace. K rozvoji školství v kraji má přispět zavádění RVP odborného vzdělávání s posílením všeobecné složky vzdělávání a rozvoj lyceí. Kraj poskytne individuální pomoc školám při tvorbě a realizaci projektů z ESF zaměřených na lyceizaci.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Jihočeský, Karlovarský a Plzeňský kraj si shodně stanovily cíl rozvoje středního odborného vzdělávání, a to podpoření přípravy ŠVP, vytvoření podmínek pro tvorbu těchto programů, zejména DVPP a konzultační a poradenskou činností.

Jihočeský kraj se chce na rozdíl od ostatních krajů zaměřit na kvalitu jazykového vzdělávání, Karlovarský kraj směřuje svou podporu ředitelům škol, v jejichž školách budou ŠVP vytvářeny. Plzeňský kraj bude informovat o kurikulární reformě a nové kurikulární dokumentaci veřejnost prostřednictvím svých webových stránek

Středočeský kraj se kurikulární reformě věnuje jen v souvislosti s lycei, jejichž vznik podporuje.

Porovnáme-li DZ ČR a DZ sledovaných krajů, zjistíme, že z DZ ČR důsledně vycházejí DZ Jihočeského, Karlovarského a Plzeňského kraje. Středočeský kraj podporuje rozvoj lyceí a podporuje posílení všeobecné složky vzdělávání ve vzdělávání odborném.

b) Střední odborné vzdělávání

Charakteristika DZ ČR

Byl vytvořen návrh soustavy oborů vzdělávání pro střední odborné vzdělávání. Zahájena byla tvorba rámcově vzdělávacích programů a tvorba kvalifikačních standardů.

Stanovené cíle:

Cílem této oblasti je „*aktualizace soustavy oborů vzdělávání a dokončení reformy oborů vzdělávání*“. Soustava oborů má být vytvořena podle potřeb a požadavků zaměstnavatelů s přihlédnutím k regionálním strategiím zřizovatelů středních škol. Druhým cílem je „*postupné dopracování RVP pro jednotlivé obory vzdělávání a podpora ŠVP*“. Při zavádění RVP a ŠVP bude pozornost směřovat k tvorbě RVP a zahájení výuky podle ŠVP podle harmonogramu MŠMT. Budou vytvořeny ukazatele a kritéria ke sledování podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání. Po 3 – 5 letech bude RVP zhodnocen, případně upraven. Je nezbytné zajistit metodickou pomoc, konzultační a poradenskou činnost a DVPP, na což budou využity finanční prostředky z ESF.

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

Jihočeský kraj hodnotí tvorbu a ověřování ŠVP na pilotních středních odborných školách v kraji. Informuje o výstavách a přehlídkách uskutečněných ve spolupráci se středními školami a učiteli. Kraj se zapojil do projektu IQ Auto, který má změnit systém přípravy žáků středních škol v souladu s požadavky regionálních zaměstnavatelů a sektorů průmyslu.

Stanovené cíle:

Základním cílem je „*aktualizace soustavy oborů vzdělávání a podpora tvorby ŠVP*“. Kromě podpory tvorby a zavádění ŠVP do škol je zdůrazněna podpora rozvoje nových technologií a vybavenosti škol. Kraj se zaměří na zvýšení zájmu o studium technických a přírodovědných oborů s ohledem na specifika Jihočeského kraje a na podporu podnikatelských dovedností žáků. Podpoří vzdělávání a přípravu kvalitních řemeslníků a rozvoj těch profesí, o které je na trhu práce zájem, a v souvislosti s tím i na kvalitní jazykové vzdělávání.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

DZ Karlovarského kraje v úvodní části cituje DZ ČR. Hodnotí tvorbu a ověřování pilotních ŠVP ve vybraných středních odborných školách a středních odborných učilištích.

Stanovené cíle:

Cílem pro další období je „*aktualizace soustavy oborů vzdělávání a dokončení reformy oborů vzdělávání*“. Tento cíl by měl být splněn nastavením struktury oborů podle požadavků

zaměstnavatelů a podporou žáků vzdělávajících se v oborech s nedostatkem absolventů požadovaných trhem práce. Druhým cílem je „podpora tvorby ŠVP“, kterého má být dosaženo vytvořením podmínek pro metodickou podporu tvorby ŠVP, podporou ředitelů škol vytvářejících ŠVP a konzultačními dny ředitelů škol se zástupci profesních organizací.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

Úvodní informace DZ Plzeňského kraje pro oblast středního odborného vzdělávání jsou obdobné jako u kraje Karlovarského a do značné míry totožné s informacemi DZ ČR pro tuto oblast.

Stanovené cíle:

Při „aktualizaci soustavy oborů vzdělávání a dokončení reformy oborů vzdělávání“ chce kraj vyjít z potřeb a požadavků zaměstnavatelů, brát při tom v úvahu kapacitní možnosti škol a demografický vývoj populace a reagovat na aktuální požadavky trhu. V rámci regionů chce dodržet rovnoměrné rozvržení podobných oborů. Splnění dalšího cíle - „podpora tvorby ŠVP“ – chce zajistit zahájením výuky podle ŠVP v souladu s harmonogramem MŠMT a podporou vzdělávání koordinátorů ŠVP a podporou DVPP. Dále bude sledováno zpracovávání vzdělávacích programů pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a budou vyhodnoceny zkušenosti pilotních škol při tvorbě ŠVP.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

Stanovené cíle:

Středočeský kraj si stanovil cíl „*relevance oborové struktury studijní nabídky odborného školství vzhledem k potřebám pracovního trhu*“. Bude provedena podrobná analýza zaměstnatelnosti a nezaměstnanosti absolventů škol ve vybraných oborech. Dalším cílem je „*podpora rozvoje nabídky dalšího vzdělávání ve středních školách*“. Pro realizaci tohoto cíle mají být využity finance z ESF. Třetím cílem je „*změna v kvantitativním vývoji v učňovském školství a charakteru poskytovaných služeb*“, což znamená snížení podílu přijímaných žáků do učebních oborů středních odborných učilišť a učilišť.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Cíle v oblasti středního odborného školství Jihočeského, Karlovarského a Plzeňského kraje jsou shodné. Jde o aktualizaci soustavy oborů vzdělávání a zavádění ŠVP do škol. Všechny tři kraje podporují nastavení struktury oborů na základě potřeb a požadavků zaměstnavatelů, kraje Jihočeský a Plzeňský při tom chtějí zohlednit také optimální rozvržení oborů vzdělávání v regionech kraje.

Opatření Jihočeského kraje směřují k zavádění nových technologií, zlepšení vybavenosti škol, podpoře technických a přírodovědných oborů a jazykového vzdělávání. Prosazuje přípravu kvalitních řemeslníků.

Karlovarský kraj v rámci aktualizace soustavy oborů podporuje konzultace ředitelů středních škol se zástupci profesních organizací.

Plzeňský kraj bude podporovat ty školy, které při tvorbě ŠVP propojí jednotlivé obory vzdělávání v teoretické a praktické části přípravy žáků. Podpoří také využívání zkušeností pilotních škol se zpracováváním ŠVP.

Cíle Středočeského kraje se týkají počtu přijímaných žáků do středních odborných škol a učilišť, počtu přijímaných do nástavbového denního studia a optimalizace sítě středních škol v návaznosti na trh práce.

Cíle i opatření Jihočeského, Karlovarského a Plzeňského kraje vycházejí z DZ ČR a vzájemně se obsahově příliš neodlišují. Středočeský kraj se kurikulární reformou středního odborného školství téměř nezabývá. Z této oblasti zmiňuje pouze zavádění vzdělávacích oborů, jejichž absolventi najdou uplatnění na trhu práce.

8.2.4 Základní školy speciální, konzervatoře, základní umělecké školy

Charakteristika DZ ČR

Cílem DZ ČR pro tyto typy základního a středního vzdělávání je „*dokončení přípravy RVP a postupně zahájit výuku podle ŠVP*“

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

DZ hodnotí předchozí období činnosti ZUŠ, kdy byl rozvoj těchto škol podporován a byly otevřeny pobočky ZUŠ v místech se špatnou dopravní obsluhností. ZUŠ v kraji přispívají k prevenci sociálně patologických jevů. Pro nedostatek finančních prostředků je obtížný rozvoj informačních a komunikačních technologií v těchto školách. ZUŠ Jihočeského kraje se účastnily na přípravě a tvorbě RVP pro základní umělecké vzdělávání.

Stanovené cíle:

Cílem kraje v dalším období je zavádění RVP a zapojení ZUŠ do projektů EU. Důraz je kladen na podporu vzdělávání pedagogů ZUŠ.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

V Karlovarském kraji se na přípravě RVP pro umělecké vzdělávání podíleli pedagogové všech ZUŠ a krajská umělecká rada. ZUŠ spolupracovaly také na ověřování tvorby ŠVP a na Manuálu pro tvorbu ŠVP.

Stanovené cíle:

Cílem je „*ověřování RVP a příprava ŠVP*“. Karlovarský kraj podpoří DVPP a zapojení škol do tvorby ŠVP a jeho zavádění do výuky. Dalším podpůrným opatřením je metodická pomoc při vytváření vlastních ŠVP.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

Stanovené cíle:

Pro tuto oblast vzdělávání má Plzeňský kraj stanoven cíl „*dokončení přípravy RVP a postupné zahájení výuku podle ŠVP*“. Kromě vzdělávání v ZUŠ a v konzervatořích se kraj zabývá také vytvořením samostatného RVP pro základní školy speciální, tvorbou ŠVP a jejich zaváděním do výuky. Dále chce kraj připomínkovat tvorbu RVP po umělecké obory konzervatoří a následné zavádění ŠVP do těchto škol. ZUŠ bude metodicky podporovat, zdůrazňuje vzdělávání pedagogů a spolupráci ZUŠ a NIDV při vytváření ŠVP ZUŠ.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

Středočeský kraj se o speciálním školství zmiňuje v kapitole Optimalizace institucionální struktury středního a speciálního školství. Zde uvádí, že je potřeba pokračovat v optimalizaci struktury speciálního školství v kraji, a to zejména podporou speciálních tříd pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v základních školách.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Jihočeský kraj se zaměřuje pouze na základní umělecké školy. Karlovarský kraj má totožné cíle i opatření pro základní umělecké školy, konzervatoře i základní školy speciální. Plzeňský kraj má pro všechny tři typy škol shodné cíle, opatření se liší podle typu školy. Středočeský kraj se zabývá optimalizací struktury speciálních škol.

Kraje Jihočeský, Karlovarský a Plzeňský v souladu s DZ ČR rozpracovávají zavedení RVP a následné vytváření ŠVP pro základní školy speciální, základní umělecké školy a konzervatoře. Středočeský kraj ve svém DZ o vytvoření RVP a následně ŠVP v těchto školách neinformuje.

8.3 Podpora cizích jazyků, informačních a komunikačních technologií

8.3.1 Výuka cizích jazyků

Charakteristika DZ ČR

DZ ČR konstatuje, že specifickým problémem české společnosti je nízká úroveň zvládnutí cizích jazyků. Hlavním problémem je nedostatek kvalitních učitelů a zastaralé metody výuky. Seznamuje s celonárodními projekty (JAME, Brána jazyků, MEJA, a Jazyky hrou) a upozorňuje na Národní plán výuky cizích jazyků, který umožnil navýšení počtu vyučovacích hodin cizího jazyka a rozvoj DVPP pro jazyky.

Stanovené cíle:

Pro další období byl stanoven cíl „zkvalitnit a rozšířit výuku cizích jazyků“. V souvislosti s tím bylo rozhodnuto o podpoře výuky anglického jazyka jako klíčového nástroje globální komunikace. Dále bude podporováno vytváření standardizovaných nástrojů a metod ke zjišťování dosažené jazykové úrovně žáků. Finanční prostředky ESF mají být využity na rozšíření výuky cizích jazyků ve středních školách, k podpoře zahraničních stáží žáků středních škol i jejich učitelů a pro dlouhodobé hostování kvalifikovaných učitelů cizích jazyků ze zemí EU.

Zkvalitnění výuky má být dosaženo také zaváděním nových vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností, podporou konzultační poradenské činnosti v oblasti metod výuky a podporou DVPP.

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

DZ Jihočeského kraje informuje o nárůstu zájmu o výuku anglického jazyka. Konstatuje, že kvalifikovanost vyučujících anglického jazyka je na nižší úrovni. V Jihočeském kraji je větší zájem o výuku německého jazyka. Kvalifikovanost vyučujících německého jazyka je téměř stoprocentní. Volba cizího jazyka je dávana i do souvislosti s požadavky nových maturitních zkoušek.

V kraji neprobíhá výuka jiných předmětů v cizím jazyce.

Certifikované zkoušky skládají žáci během studia spíše výjimečně. Školy spolupracují se zahraničními školami, žáci se účastní výměnných stáží, odborné praxe a mezinárodních soutěží.

Kraj podporuje formou grantů zahraniční stáže pro žáky i pedagogy, zájem je však minimální.

Klesá zájem o studium v jazykových školách.

Stanovené cíle:

Cílem pro další období je *„úspěšná implementace Národního plánu výuky cizích jazyků a zlepšení podmínek pro výuku především odborných předmětů v cizím jazyce“*.

Jihočeský kraj bude podporovat výuku cizích jazyků ve středních školách, dále chce umožnit dlouhodobé hostování plně kvalifikovaných učitelů cizího jazyka ze zahraničí, v rámci DVPP se zaměřit na metodickou podporu výuky cizích jazyků a pomáhat školám najít partnery z anglicky mluvících zemí k realizaci společných projektů. K naplnění těchto opatření bude využívat OP VK.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

Karlovarský kraj charakterizuje stav výuky cizích jazyků – nízká úroveň zvládnutí cizích jazyků, nedostatek kvalitních učitelů, zastaralé metody výuky. Pedagogové jsou zapojeni do jazykového vzdělávacího projektu Brána jazyků. Došlo k navýšení vyučovacích hodin výuky cizího jazyka.

Stanovené cíle:

Pro další období si stanovuje Karlovarský kraj cíl *„zkvalitnit a rozšířit výuku cizích jazyků“*. Opatření směřují do oblasti podpory metodické a konzultační činnosti, zavádění vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností, které výuku cizího jazyka zkvalitní. Dále chce podporovat zahraniční stáže žáků středních škol a učitelů cizího jazyka. Podporu kraje mohou očekávat školy, které budou vyučovat předměty v cizím jazyce.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

Plzeňský kraj v DZ podrobně rozebírá dosažený stav ve výuce cizích jazyků v jednotlivých typech škol. Konstatuje nízkou úroveň zvládnutí cizích jazyků u učitelek mateřských škol. V základních školách je největší zájem o výuku anglického jazyka a na druhém místě o německý jazyk. V základních i ve středních školách přetrvává nedostatek pedagogicky a odborně způsobilých učitelů cizích jazyků.

Informace o výuce cizích jazyků jsou doplněny tabulkami s počty žáků učících se jednotlivým cizím jazykům v jednotlivých typech škol. Výuku cizích jazyků zajišťuje v Plzeňském kraji i KCVJŠ.

Stanovené cíle:

Cílem kraje je pro další období *„zkvalitnění a rozšíření výuky cizích jazyků“* s tím, že bude podporována výuka anglického jazyka. Základní školy budou vedeny k využívání programů MŠMT v oblasti cizích jazyků. Kraj se zaměří na podporu zavádění nových vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností ke zvýšení kvality výuky.

Střední školy budou informovány o možnostech využití finančních prostředků ESF na rozšíření výuky cizích jazyků, pro zahraniční stáže učitelů i žáků a na hostování zahraničních učitelů cizího jazyka ze zemí EU. Učitelé budou moci využívat kurzy k výuce cizích jazyků v NIDV.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

DZ Středočeského kraje v úvodu vyhodnocuje úkoly z předchozího období. Byla zpracována hloubková analýza stavu vzdělávání v oblasti cizích jazyků ve středních školách. Učitelé cizích jazyků se účastní DVPP v Zařízení pro DVPP a středisku služeb školám a v NIDV.

Došlo k navýšení počtu vyučovacích hodin cizího jazyka, byl podpořen program podpory méně vyučovaných cizích jazyků. Školy se zapojují do mezinárodních aktivit.

Stanovené cíle:

V dalším období chce kraj pokračovat „*v podpoře zvyšování úrovně cizojazyčného vzdělávání ve školách s využitím financí ze strukturálních fondů EU*“. Budou podporovány výměnné pobyty žáků v rámci mezinárodní spolupráce. Pro další období bude zpracován návrh rozvoje a podpory mezinárodní spolupráce odboru školství, mládeže a sportu, škol a školských zařízení v rámci smluvní regionální spolupráce kraje s partnerskými regiony.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Obecnou podporu zvyšování úrovně jazykové výuky deklarují všechny sledované kraje. Metodickou podporu výuce cizích jazyků vyjadřují kraje Jihočeský, Karlovarský a Plzeňský.

Karlovarský, Plzeňský a Středočeský kraj se zaměřují na zkvalitnění výuky cizích jazyků i prostřednictvím zahraničních stáží žáků a učitelů zejména středních škol. Kraj Jihočeský, Plzeňský a Středočeský mají snahu využívat finance z ESF.

Jihočeský kraj se mimo to zaměřuje na hostování kvalifikovaných učitelů cizích jazyků ze zahraničí a chce pomáhat školám nacházet partnery z anglicky mluvících zemí

Karlovarský a Plzeňský kraj bude podporovat zavádění nových vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností ke zvýšení kvality výuky.

Pro Karlovarský kraj je specifická podpora škol, které budou vyučovat předměty v cizím jazyce, pro Plzeňský kraj je to DVPP v rámci kurzů NIDV a Středočeský kraj zpracuje návrh rozvoje mezinárodní spolupráce.

Nejpodrobněji se v DZ věnuje rozboru dosaženého stavu Jihočeský a Středočeský kraj. Uvedená opatření pro další období na tento rozbor navazují.

Plzeňský kraj doplňuje analýzu stavu tabulkami.

Karlovarský kraj věnuje vyhodnocení dosaženému stavu minimální pozornost, informace jsou obecné, převzaté převážně z DZ ČR.

Většina opatření všech sledovaných krajů vychází z opatření navrhovaných v DZ ČR, popř. jsou s nimi zcela totožná.

8.3.2 Informační a komunikační technologie

Charakteristika DZ ČR

DZ ČR hodnotí využívání ICT při výuce na školách jako nedostatečné. Problém je i s financováním aktivit navazujících na realizaci SIPVZ. Vzdělávání učitelů v této oblasti pokračuje. Zlepšila se vybavenost škol počítači, rychlost připojení k internetu se zvýšila.

Stanovené cíle:

Cílem pro následující období je *„zvýšování základních dovedností žáků a učitelů v oblasti informační gramotnosti“*. Ke splnění tohoto cíle mají být využity prostředky ESF, jednak ke zlepšení podmínek využívání ICT žáky a učiteli i mimo vyučování a dále k podpoře využívání ICT při výuce všeobecně vzdělávacích a odborných předmětů. Dále má být podporováno připojení škol do sítě a účelné využití ICT při výuce.

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

DZ Jihočeského kraje v úvodu konstatuje zlepšení vybavenosti škol informačními a komunikačními technologiemi, zlepšení připojení k internetu a zvýšení počtu pedagogických pracovníků vzdělaných v práci s ICT. Negativně hodnotí předčasné ukončení projektu SIPVZ ze strany MŠMT a přenesení odpovědnosti za modernizaci infrastruktury a připojení k internetu na školy a jejich zřizovatele. Uvádí, že vybavenost škol je na dobré úrovni, nedostačující je využívání prezentační techniky ve výuce.

Stanovené cíle:

Cílem kraje je *„zvýšení vybavenosti ICT škol a školských zařízení a efektivnější využívání ICT v přímé výuce“*. Pro zajištění tohoto cíle chce kraj připravit a realizovat projekt na zvýšení vybavenosti ICT pro krajské školy zaměřený na hardwarové vybavení a dále připravit krajský projekt na podporu využívání ICT ve výuce nepočítačových předmětů.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

Karlovarský kraj v DZ připomíná ukončení podpory škol v rámci SIPVZ. Zlepšila se vybavenost škol, zvýšila se rychlost připojení k internetu v základních i středních školách.

Střední školy jsou zapojeny do projektu Školský portál. Pro střední školy kraj jako jejich zřizovatel pořídil notebooky.

Stanovené cíle:

Základním cílem je „*zvyšování základních dovedností žáků a učitelů v oblasti informační gramotnosti*“ prostřednictvím podpory připojení škol do sítě a účelným využíváním ICT ve výuce. Dalším opatřením je zlepšování podmínek pro využívání ICT pro žáky a učitele mimo vyučování a podpora vybavování škol výpočetní technikou a prezentační technikou.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

Plzeňský kraj hodnotí využívání ICT ve výuce v základních i ve středních školách jako nedostatečné. Negativem je zastavení financování DVPP v oblasti ICT.

Stanovené cíle:

Cílem Plzeňského kraje je „*zvyšování základních dovedností žáků a učitelů v oblasti informační gramotnosti*“. Kraj se zaměří na zlepšení podmínek pro využívání ICT učiteli mateřských škol (prostřednictvím zřizovatelů mateřských škol). Pro zlepšení podmínek využívání ICT žáky i učiteli i mimo vyučování chce školy zapojit do programů MŠMT. Dalšími opatřeními jsou využívání ICT ve výuce všech vyučovacích předmětů, podpora modernizace softwaru pro výuku odborných předmětů a proškolení veřejnosti v informačních technologiích.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

DZ Středočeského kraje uvádí, že školy jsou motivovány k modernizaci informačních technologií. Kraj financuje rozvoj ICT a prezentační techniky ve školách, zajišťuje DVPP v této oblasti a podporuje přípravu projektů financovaných z ESF.

Stanovené cíle:

V podpoře rozvoje informační a počítačové gramotnosti bude Středočeský kraj pokračovat i nadále. Podpoří školy v případě projektů k rozvoji informační a počítačové gramotnosti financovaných z ESF. Připraví krajský projekt na podporu zavádění a využívání moderních technologií ve výuce.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Ve vyhodnocení dosaženého stavu je ve všech krajích negativně hodnoceno zastavení financování škol v rámci projektu SIPVZ. Je konstatováno zlepšení vybavenosti škol počítači i zvýšení rychlosti připojení k internetu. Financování dalšího rozvoje ICT přešlo na zřizovatele škol. Další možností je financování projektů v rámci programů ESF. Problémy

jsou ve využívání ICT v běžné výuce. Všechny sledované kraje shodně chtějí i nadále podporovat připojení škol do sítě a vést pedagogické pracovníky k účelnému využívání ICT i v běžné výuce.

Karlovarský kraj se zaměří na rozvoj vybavení škol výpočetní a prezentační technikou.

Plzeňský kraj do zlepšení informační gramotnosti zahrnuje i mateřské školy a bude podporovat proškolení veřejnosti ve využívání ICT.

Středočeský a Jihočeský kraj chtějí pro tuto oblast připravit krajské projekty spolufinancované z ESF na zlepšení vybavení škol a podporu využívání ICT v nepočítačových předmětech.

Cílem Jihočeského kraje je především zlepšení vybavenosti škol ICT a efektivnější využívání ICT ve výuce.

Karlovarský, Plzeňský a Středočeský kraj se zaměří na zvýšení základních dovedností učitelů v oblasti informační a počítačové gramotnosti.

Všechny cíle a opatření uvedená v DZ krajů vycházejí z cílů a opatření DZ ČR.

8.4 Pedagogičtí pracovníci

Základním strategickým cílem kapitoly Zvyšování profesionality a zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků je „*připravit učitele na změny ve vzdělávání a jejich inovativní práci ohodnotit*“.

Na pedagogické pracovníky, zejména učitele, jsou se změnami ve vzdělávání kladeny vysoké nároky. Proto je nutné věnovat zvýšenou pozornost jejich připravenosti včetně počítačové přípravy na vysokých školách.

Pro činnost pedagogických pracovníků vytvořily legislativní rámec školský zákon a zákon o pedagogických pracovnících. Úspěch reformy je závislý na informovanosti a pochopení reformy ze strany učitelů a na ochotě tuto reformu realizovat. Přes trvajících výhrady se pedagogové do jednotlivých etap reformy zapojují, účastní se vzdělávání pro tvorbu ŠVP a podílí se na ověřování hodnocení žáků a na vlastním hodnocení školy.

8.4.1 Vzdělávání pedagogických pracovníků

Charakteristika DZ ČR

DZ uvádí, že na vysokých školách nejsou nové výukové trendy systematicky zohledňovány. Dochází ke změnám studijních programů pro 2. stupeň základní školy a pro střední školy na bakalářské a navazující magisterské programy. MŠMT podporuje přípravu učitelů základních a středních škol na pedagogických fakultách prostřednictvím rozvojových programů.

DZ informuje o realizaci národního projektu Model vzdělávání vedoucích pracovníků škol a školských zařízení (Úspěšný ředitel), projektu Koordinátor k podpoře tvorby ŠVP ve školách, systémového projektu Kvalita I k nové maturitní zkoušce a o programech k výuce cizího jazyka na 1. stupni (MEJA, JAME). Prioritami DVPP je podpora kurikulární reformy, podpora udržitelného rozvoje, celoživotní učení a rozvoj profesních kompetencí učitele.

Stanovené cíle:

Cílem DZ ČR v této oblasti je „*začlenění nových požadavků na učitele vyplývajících z RVP do jejich počáteční přípravy*“. Tohoto cíle by mělo být dosaženo tak, že budou s fakultami připravujícími učitele dohodnuty změny studijních programů počátečního vzdělávání učitelů v nových oblastech kurikulární reformy a dále budou na vybraných fakultách vytvořena střediska kurikulární podpory pro učitele. Bude podporováno vysokoškolské vzdělávání učitelů mateřských škol v bakalářském studijním programu.

Druhým cílem v této oblasti je „*vytvoření účinného systému DVPP podporujícího inovaci ve vzdělávání*“. Navrhovaná opatření mají několik částí. Především je to inovace a realizace koncepce DVPP a vytvoření pravidel pro profesní růst pedagogických pracovníků. Koncepce DVPP má být řešena systémově, pro akreditaci zařízení v síti dalšího vzdělávání pedagogů mají být definovány podmínky. Do DVPP mají být systematicky zařazována témata ze strategických směrů uvedených v DZ ČR – kurikulární reforma, monitorování a hodnocení vzdělávání, vzdělávání dospělých a zvyšování kompetencí ředitelů škol.

V regionech bude podpořeno DVPP ve školách, zejména studium pedagogiky, studium pro asistenty pedagoga, studium k výkonu specializovaných činností, vzdělávání pedagogických pracovníků k novým maturitám. Podpora vzdělávání má být směřována také do základních škol s ročníky pouze 1. stupně. Dalším opatřením je vytvoření funkčního systému ověřování kvality DVPP a podpora možnosti praxe učitelů odborných předmětů ve výrobní sféře.

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

Kraj v DZ konstatuje, že k dalšímu vzdělávání využívají pedagogové nabídku NIDV. Kraj zabezpečuje DVPP prostřednictvím Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a střediska služeb (ZVaS), které má v kraji čtyři pracoviště a je pedagogům dostupné. Pro financování DVPP kraj využívá rozvojové programy vyhlášené MŠMT.

Stanovené cíle:

Cílem Jihočeského kraje v této oblasti je „*podílet se na tvorbě koncepce DVPP podporující inovaci ve vzdělávání*“. Krajem je podporováno zejména vzdělávání k tvorbě ŠVP, jazykové vzdělávání, vzdělávání k evaluaci škol, k nové maturitní zkoušce a k rozvoji informačních a

komunikačních technologií. Dále se bude vzdělávání zaměřovat na nové formy výuky, metody a přístupy ke vzdělávání.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

V úvodu kraj informuje o probíhajícím vzdělávání k přípravě ŠVP a k nové maturitní zkoušce. Snaží se o zlepšení technických podmínek pro vzdělávání pedagogů a o realizaci projektů ke zkvalitnění vzdělávání jak pro technické, tak i umělecké obory. Rozvoj DVPP v kraji je nutný i proto, že Karlovarský kraj má v republikovém porovnání nejnižší kvalifikovanost pedagogických pracovníků.

Stanovené cíle:

Pro další období jsou stanoveny dva cíle. Prvním cílem je „*začlenění nových požadavků na učitele vyplývajících z RVP do jejich počáteční přípravy*“. Ve shodě s DZ ČR chce Karlovarský kraj apelovat na představitele fakult připravujících učitele, aby byly změněny studijní programy v nových oblastech kurikulární reformy. Dalším opatřením k naplnění cíle je podpora snahy o zavedení kombinovaného studijního programu pro učitele ZUŠ. Druhým cílem je „*vytvoření účinného systému DVPP podporujícího inovace ve vzdělávání*“. V kraji má být zřízeno detašované pracoviště Pedagogické fakulty Západočeské univerzity Plzeň pro vzdělávání pedagogických pracovníků. Bude podporována tvorba systémového řízení koncepce DVPP, zejména témat uvedených ve strategických směrech DZ Karlovarského kraje, a podporováno vzdělávání v oblasti studia pedagogiky, studium pro asistenty pedagoga, k výkonu specializovaných činností a k zavedení nové maturitní zkoušky.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

Plzeňský kraj přijal pro oblast vzdělávání pedagogických pracovníků základní strategický cíl DZ ČR, tzn. „*připravit učitele na změny ve vzdělávání a jejich inovativní práci ohodnotit*“. Informuje o činnosti Krajského centra vzdělávání a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky (KCVJŠ), které je zřizovatelem, a o činnosti NIDV. Zabývá se vzděláváním pedagogů v mateřských, základních a středních školách, uvádí počet vzdělávacích akcí připravených pro pedagogy, počet zúčastněných pedagogů a objem finančních prostředků věnovaných na DVPP za poslední tři roky.

Stanovené cíle:

Pro tuto oblast má Plzeňský kraj stanoveny tři cíle. Prvním z nich je „*začlenění nových požadavků na učitele vyplývajících z RVP do jejich počáteční přípravy*“. Kraj chce prostřednictvím vědecké rady Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni vytvářet podmínky pro možné ovlivňování studijních programů v souvislosti se zaváděním ŠVP a

podpořit realizaci vysokoškolského vzdělávání pro učitelky mateřských škol formou kombinovaného bakalářského studia. Dalším cílem je „*podpora účinného systému DVPP podporujícího inovaci ve vzdělávání*“. Mezi navrhovanými opatřeními je podpora systémového řešení DVPP, zařazování témat uvedených v DZ ČR do dalšího vzdělávání, zapojování do programů MŠMT podporujících realizaci kurikulární reformy, vytvoření pravidel pro profesní růst pedagogických pracovníků, podpora studia pedagogiky, studia pro asistenty pedagoga, pro ředitele škol a školských zařízení a k výkonu specializovaných činností. Kraj chce spolupracovat na tvorbě funkčního systému ověřování kvality v DVPP. Třetí cíl „*podpora DVPP*“ je rozpracován do deseti opatření, která zahrnují vzdělávání v cizích jazycích prostřednictvím KCVJŠ, podporu programů DVPP podle aktuálních potřeb obcí s rozšířenou působností, podporu odborné praxe a zahraničních stáží pedagogických pracovníků, rozvoj informačního a poradenského systému v kraji a podporu vzdělávání pedagogů uměleckého školství. Dalšími opatřeními jsou rozvoj kombinovaného studia na konzervatoři a zvyšování kvalifikace pedagogických pracovníků v oblasti environmentální výchovy.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

Ve vyhodnocení dosaženého stavu se DZ Středočeského kraje zmiňuje o podpoře projektu Úspěšný ředitel.

Stanovené cíle:

Cílem pro další období je „*podpora zvyšování kvality a efektivity řízení škol a školských zařízení*“, a to prostřednictvím Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a střediska služeb školám.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Porovnáme-li oblast vzdělávání pedagogických pracovníků v DZ sledovaných krajů, zjistíme rozdíly v rozsahu i obsahu přijímaných opatření.

Touto kapitolou se podrobně zabývá Plzeňský kraj, který má stanoveny tři cíle a množství opatření k jejich splnění. Ve srovnání s ostatními kraji se více zabývá propojením vzdělávání pedagogických pracovníků s vysokoškolským vzděláváním (ovlivňování studijních programů pedagogické fakulty, požadavek vysokoškolského vzdělání pedagogů předškolního vzdělávání). Značnou část DVPP přenáší na KCVJŠ. Věnuje se i vzdělávání v uměleckých školách. Podporuje vzdělávání v oblasti environmentální výchovy.

Karlovarský kraj má stanoveny dva cíle. Vzhledem k tomu, že v kraji není žádná pedagogická fakulta, je jeho snahou zřídit v Karlovarském kraji detašované pracoviště Fakulty

pedagogické ZČU Plzeň. Specifický je také požadavek na zřízení kombinovaného studijního programu pro učitele ZUŠ.

Jihočeský, Karlovarský a Plzeňský kraj podporují vzdělávání související se změnou kurikula (např. příprava nové maturitní zkoušky), Karlovarský a Plzeňský kraj se zaměřuje ještě na vzdělávání v oblasti pedagogiky, studium pro asistenty pedagoga a na studia k výkonu specializovaných činností.

Středočeský kraj bude podporovat vzdělávání vedoucích pracovníků – ředitelů a DVPP chce realizovat prostřednictvím Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a střediska služeb školám.

Při porovnání DZ sledovaných krajů s DZ ČR zjistíme, že se stanovené cíle a opatření kraje Plzeňského a Karlovarského a částečně i Jihočeského se shodují (často doslovně) s cíli a opatřeními uvedenými v DZ ČR.

8.4.2 Pedagogičtí pracovníci a jejich odměňování

Charakteristika DZ ČR

V úvodu se konstatuje, že v předchozím období nedošlo ke změně celkového počtu pedagogických pracovníků a podíl osob zaměstnaných ve školství, které vystudovaly učitelské obory, se pohybuje mezi 75 a 80%. Roste počet mužů ve školství, což může být způsobeno zvyšováním průměrných platů ve školství. Dochází k vyrovnávání průměrných platů učitelů základních a středních škol, ale celková úroveň platů je nižší než u ostatních vysokoškolsky vzdělaných osob. Začala být více využívána možnost poskytovat pedagogickým pracovníkům tzv. specializační příplatek.

Stanovené cíle:

Cílem pro další období je *„postupně přibližovat platové postavení pedagogických pracovníků ostatním vysokoškolsky vzdělaným skupinám obyvatel České republiky“*. MŠMT chce dosáhnout tohoto cíle postupným navyšováním platů pedagogických pracovníků a rozšiřováním možnosti poskytování specializačního příplatku pro pedagogické pracovníky v souvislosti s kariérním růstem.

Charakteristika DZ Jihočeského kraje

DZ uvádí, že v kraji došlo k mírnému poklesu počtu zaměstnanců regionálního školství. Vzhledem k tomu, že tento pokles byl nižší než celorepublikový průměr, průměrné platy ve školství v Jihočeském kraji byly ve srovnání s průměrnými platy ve školství v České republice nižší. Odměňování na úrovni krajského školství se od celorepublikového průměru

liší více než odměňování v obecním školství. Zvyšování průměrných platů je možné pouze úsporami počtu zaměstnanců.

Stanovené cíle.

Cílem Jihočeského kraje je „*dosáhnout průměrných platů v jihočeském školství na úrovni České republiky*“. Ke splnění tohoto cíle je stanoveno zpracovat porovnání objemu vynaložených prostředků na jednotlivé druhy škol a školských zařízení v Jihočeském kraji s objemem vynaložených prostředků v České republice. Dále bude zpracována analýza těch oblastí regionálního školství, kde jsou náklady vyšší, než je celorepublikový průměr. Nebudou zvyšovány počty žáků v ZUŠ, ve školních družinách a školních klubech. Zvýšení bude možné pouze při podstatném nárůstu počtu žáků na 1. nebo 2. stupni základní školy. Ve středních odborných učilištích nebudou zvyšovány počty víceoborových tříd a počty žáků v denním nástavbovém studiu. Se zohledněním dopravní dostupnosti bude optimalizován počet domovů mládeže.

Charakteristika DZ Karlovarského kraje

DZ uvádí, že v kraji došlo k mírnému poklesu počtu pedagogických i nepedagogických pracovníků. Vývoj počtu pracovníků ve školství v kraji je dokumentován v tabulce, která porovnává počty pracovníků ve dvou po sobě jdoucích letech. Z tabulky vyplývá, že počet pracovníků školství v kraji se snižuje a průměrná měsíční mzda roste. Další tabulka ukazuje, jak se podařilo vyrovnat průměrné hrubé měsíční mzdy v kategorii technici, zdravotníci a pedagogové.

Stanovené cíle:

Pro oblast odměňování pedagogických pracovníků nemá Karlovarský kraj stanoveny žádné cíle.

Charakteristika DZ Plzeňského kraje

DZ nekomentuje dosažený stav v oblasti odměňování pedagogických pracovníků, ale dokládá nárůst platů jednotlivých kategorií zaměstnanců školství tabulkou. V další tabulce jsou porovnány průměrné hrubé mzdy pedagogických pracovníků za tři roky s průměrnými hrubými mzdami v České republice za stejné období.

Stanovené cíle:

Cílem Plzeňského kraje je „*postupně přibližovat platové postavení pedagogických pracovníků ostatním vysokoškolsky vzdělaným skupinám obyvatel České republiky*“. Platy mají být navyšovány postupně a v souladu s legislativou.

Charakteristika DZ Středočeského kraje

DZ Středočeského kraje informuje o odměňování pedagogických pracovníků v kapitole Organizace a ekonomika ve Středočeském kraji. Průměrný plat pedagogů je uváděn podle typu školy, vždy je uvedeno srovnání s průměrným platem pedagogů daného typu školy v České republice.

Stanovené cíle:

Pro oblast odměňování pedagogických pracovníků nemá Středočeský kraj stanoveny žádné cíle.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Nejpodrobněji se odměňováním pedagogických pracovníků zabývá DZ Jihočeského kraje. Podrobně je zpracována analýza dosaženého stavu. Stanovený cíl a navrhovaná opatření vyplývají z rozboru stavu odměňování ve školství kraje.

Karlovarský kraj zpracoval pouze přehled vývoje počtu pracovníků ve školství a jejich průměrných mezd. Pro další období nemá pro oblast odměňování pedagogických pracovníků stanoven žádný cíl.

Plzeňský kraj stejně jako Karlovarský vyhodnotil dosažený stav v odměňování pedagogických pracovníků prostřednictvím tabulky bez dalšího komentáře.

Středočeský kraj se odměňováním pedagogických pracovníků v samostatné kapitole nezabývá. Stejně jako Karlovarský a Plzeňský kraj srovnává průměrné platy pedagogických pracovníků v kraji s průměrnými platy pedagogických pracovníků v České republice.

Pokud jsou cíle a opatření týkající se odměňování pedagogických pracovníků uvedeny (Karlovarský a Plzeňský kraj), jsou totožné s cíli a opatřeními DZ ČR.

Cíl DZ Jihočeského kraje je v souladu s DZ ČR, opatření ke splnění cíle jsou konkrétní a odpovídají situaci v odměňování v kraji.

Oblast Pedagogičtí pracovníci a jejich odměňování je v DZ ČR, tak i v DZ sledovaných krajů rozpracována nejméně co se rozsahu i obsahu týče. Vyjma DZ Jihočeského kraje jsou cíle a opatření obecné.

8.5 Strategie rozvoje jednotlivých úrovní vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy s ohledem na demografický vývoj

MŠMT se snaží propojením demografické projekce počtu dětí a žáků, kteří se vzdělávání již účastní, a kritérií rozvoje daných státní vzdělávací politikou odvodit potřebu finančních prostředků na přímé výdaje škol, potřebu učitelů, kapacitu škol a navrhnout případná opatření. Zjištěné vývojové trendy naznačují, k jakému vývoji může dojít v průměru za celou Českou republiku. Odlišnou situaci v jednotlivých krajích by měly postihnout a zohlednit dlouhodobé záměry krajů.

8.5.1 Předškolní vzdělávání

Strategie MŠMT

V předškolním vzdělávání se předpokládá, že věková skupina příslušející předškolnímu vzdělávání dosáhne maxima v roce 2011. Přes snahu snižovat počet odkladů povinné školní docházky k tomu nedochází a děti s odkladem povinné školní docházky zůstávají o rok déle v předškolním vzdělávání. Klesá počet tříletých dětí v mateřských školách z důvodu velké naplněnosti kapacit. Snahou je, aby předškolním vzděláváním prošlo 95% pětiletých dětí. Projevuje se nedostatek míst v mateřských školách, jsou předpokládány kapacitní problémy mateřských škol.

Strategie Jihočeského kraje

Demografický vývoj v Jihočeském kraji je ovlivněn mezikrajovou a zahraniční migrací. Její vývoj je nepředvídatelný, ale je pravděpodobné, že vliv na počet účastníků vzdělávání je zanedbatelný. Po přechodném zvýšení populační křivky se předpokládá její dlouhodobý pokles. V předchozím období poklesl počet mateřských škol i počet pedagogů mateřských škol, zvýšil se počet dětí na pedagoga. Nyní je v kraji kapacita mateřských škol nedostatečná.

Strategie Karlovarského kraje

Počet dětí předškolního věku narůstá. Informace je doplněna grafem očekávaného vývoje počtů dětí mateřských škol v letech 2006 - 2015 v krajích České republiky.

Strategie Plzeňského kraje

Plzeňský kraj má zpracovány demografickou projekci počtu živě narozených dětí za období 1989 - 2006. Uvádí tabulky s počtem dětí předškolního věku (3 - 6 let) za období tři po sobě jdoucích školních roků. Je popsán vývoj počtu dětí v mateřských školách - text je převzat

z DZ ČR a je doplněn o statistické údaje z Plzeňského kraje. V kraji jsou předpokládány kapacitní problémy v mateřských školách.

Strategie Středočeského kraje

Středočeský kraj předpokládá nárůst počtu dětí předškolního věku v důsledku vyšší porodnosti.

Porovnání dlouhodobých záměrů

V DZ ČR i ve všech DZ sledovaných krajů je shodně očekáván nárůst počtu dětí předškolního věku a s tím spojené problémy s nedostatečnou kapacitou mateřských škol. Nejsou uvedena žádná opatření k vyřešení tohoto problému.

8.5.2 Základní vzdělávání

Strategie MŠMT

V základních školách se začíná mírně zvyšovat počet nově přijímaných žáků. Na druhém stupni základních škol se očekává pokles počtu žáků. Snižuje se podíl žáků základních škol zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, což patrně souvisí s integrací těchto žáků do běžných základních škol. 11% žáků odchází z 2. stupně základní školy do nižšího stupně 6 a 8letých gymnázií. Změna podílu žáků odcházejících ze základních škol do nižších stupňů víceletých gymnázií se nepředpokládá.

Strategie Jihočeského kraje

V Jihočeském kraji stoupá počet dětí přijímaných do 1. ročníků základních škol. Trvá pokles počtu žáků na 2. stupni základních škol. Do nižšího stupně víceletých gymnázií odchází ze základních škol 10% žáků. Předpokládá se, že tento podíl zůstane zachován.

Strategie Karlovarského kraje

Je očekáván nárůst věkové kohorty žáků základních škol. Podle DZ Karlovarského kraje stojí základní školy na prahu poměrně klidného období a případné změny v počtu žáků jsou většinou schopny v rámci školy organizačně vyřešit.

Strategie Plzeňského kraje

Předchozí pokles počtu narozených dětí vedl ke zrušení některých základních škol v Plzeňském kraji. Úplné základní školy jsou koncentrovány do Plzně a okolí a do větších center, v kraji je vyšší výskyt neúplných škol s podlimitním počtem žáků. Pokles počtu žáků

v kraji se vyznačuje velkými rozdíly mezi subregiony. Je předpokládán nárůst počtu dětí přijímaných do 1. ročníků základních škol a pokles počtu žáků 2. stupně základních škol.

Strategie Středočeského kraje

Ve Středočeském kraji se zvyšují počty žáků 1. stupně základních škol. Nejpriznivější demografický vývoj je v obcích okolo Prahy.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Pro kraj Plzeňský je specifické, že uvnitř kraje jsou výrazné rozdíly v nárůstu počtu dětí a žáků mezi jednotlivými oblastmi. Demografický vývoj Středočeského kraje je značně ovlivněn vzdáleností obce od Prahy. S předpokládaným demografickým vývojem uváděným v DZ ČR, který ovlivní počty žáků v základních školách, se ztotožňují všechny sledované kraje.

8.5.3 Střední vzdělávání

Strategie MŠMT

MŠMT upozorňuje na výrazný pokles počtu patnáctiletých, kteří budou nastupovat do středních škol. Nejvýraznější pokles je očekáván v roce 2010, kdy počet absolventů základních škol poklesne až o pětinu.

Vzdělávání ve středních školách se účastní i starší žáci (doplnění středního stupně vzdělání, změna oboru vzdělání, opakované přijetí, děti cizinců apod.). Zvětšuje se podíl žáků, kteří se účastní vzdělávání zakončeného maturitní zkouškou, a tím se zvětšuje základna pro přijímání do terciárního vzdělávání. Nejvyšší úspěšnost v přijímacím řízení do terciárního vzdělávání mají absolventi gymnázií. Při vstupu do terciárního vzdělávání jsou nejméně úspěšní absolventi všeobecného vzdělávání, proto bude všeobecné střední vzdělávání podporováno. Předpokládá se navýšení podílu přijímaných do všeobecného vzdělávání ze všech přijatých do středních škol z 35% ve školním roce 2010/2011 až na 40% do školního roku 2020/2021. Poklesne počet přijímaných do odborného vzdělávání z 65% ve školním roce 2010/2011 na 60 % v roce 2020/2021. Ze strany krajů je předpokládán rozvoj lyceí, který je v současné době pomalý.

Ze sledování nezaměstnanosti absolventů škol vyplývá, že možnost uplatnění absolventa na trhu práce je do jisté míry předurčena absolvovaným studijním oborem a místem bydliště. Podstatné snížení neúspěšnosti absolventů s maturitní zkouškou na trhu práce souvisí s navyšováním přijímání do terciárního vzdělávání, u odborného vzdělávání pak se snižujícím se přijímáním do středního vzdělávání s výučním listem a průběžně probíhající restrukturizací odborného vzdělávání. Vliv má také kariérové poradenství.

V oborové struktuře se zlepšila situace ve strojírenských oborech. Nejnižší míru nezaměstnanosti vykazují zdravotnické obory, nejvyšší míru nezaměstnanosti naopak mají obory kožedělné a obuvnické výroby a výroby plastů, osobní a provozní služby, ekonomika a administrativa a ekologie a životní prostředí.

Kritéria přijímání pro střední školy z DZ ČR z roku 2005 jsou stále platná. Jde o doporučující směry vývoje vzdělávací soustavy v České republice i jednotlivých krajů s respektováním krajských specifíků.

MŠMT uvádí tato kritéria:

- zvýšení podílu přijímaných do středního vzdělávání s maturitní zkouškou,
- zvýšení podílu přijímaných do všeobecného vzdělávání (gymnázia, lycea),
- podíl žáků odcházejících na šestiletá a osmiletá gymnázia nebude vyšší než 10 %,
- podíl přijímaných do prvních ročníků středních odborných učilišť by neměl klesnout pod 30 % absolventů základních škol,
- v krajích se silným zastoupením středního vzdělání s výučním listem a nízkou vzdělaností obyvatelstva posilovat nástavbové studium.

Kritéria rozvoje regionálního školství:

- nově může být zaveden jen ten obor středního vzdělávání, který bude odpovídat předpokládaným potřebám trhu,
- při výměně nevyhovujícího oboru za nový perspektivní musí být utlumen obor, ze kterého pocházejí nezaměstnaní absolventi,
- nepředpokládá se vznik nových středních škol; pokud taková potřeba nastane (strategie regionálního rozvoje, dlouhodobý záměr kraje), nemělo by dojít k nárůstu kapacit; rozvoj škol zřizovaných pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je posuzován odděleně.

Strategie Jihočeského kraje

Je očekáván pokles počtu absolventů základních škol přibližně o 30%. Předpokládá se, že zřizovatelé středních škol budou korigovat nabídku vzdělávacích příležitostí omezeně. Neúspěšní uchazeči budou přecházet na méně žádaný typ školy, a to povede k výraznému snižování počtu uchazečů ve školách s nižším statusem. Z důvodu nižší prestiže v očích žáků a rodičů nastane úbytek počtu žáků vstupujících na učiliště. Roste podíl nově přijatých do oborů středního vzdělávání zakončeného maturitní zkouškou a klesá podíl nově přijatých do oborů zakončených výučním listem. Změní se složení žáků na jednotlivých typech škol

z hlediska jejich rodinného zázemí, osobnostních vlastností, studijních předpokladů a aspirací. Tím budou ovlivněny i kvalitativní vzdělávací standardy. Důsledkem bude také redukce počtu škol, nebude možné zachovat dosavadní síť středních odborných učilišť. Řešením by bylo rozšířit v těchto školách nabídku vzdělávání o vzdělávání dospělých. S rozšířením terciárního vzdělávání se snižuje podíl absolventů středního vzdělávání s maturitní zkouškou, kteří vstupují na trh práce. Prohloubí se problémy s nedostatkem pracovních sil v některých oborech. Překrývají se dříve vyhraněné funkce typů středních škol - do terciárního vzdělávání přicházejí absolventi všech typů středních škol zakončených maturitní zkouškou.

Rámcová kritéria úpravy sítě škol:

Cílem je přizpůsobit oborovou a typovou nabídku škol zájmům žáků a jejich rodičů a potřebám trhu práce. Síť škol bude upravena tak, aby byla dostatečná struktura nabídky oborů z hlediska dopravní dostupnosti, uplatnění na trhu práce a byly dosaženy ekonomicky únosné jednotkové náklady na žáka. Kritéria úpravy sítě škol jsou metodickou pomůckou pro odbor školství, který zpracuje záměr změn a po projednání s řediteli dotyčných škol jej předloží radě kraje a zastupitelstvu kraje ke schválení.

Při optimalizaci sítě středních škol bude přihlíženo k těmto kritériím:

- soulad s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihočeského kraje,
- ekonomická efektivnost škol (školských zařízení),
- velikost střední školy (školského zařízení) s cílem pokračovat v procesu vytváření větších škol (školských zařízení),
- poptávka po účasti na vzdělávání ze strany žáků a po absolventech ze strany zaměstnavatelů,
- zachování možnost současného poměru mezi maturitními a nematuritními obory,
- zajištění kvality vzdělávání a dostupnosti oborové nabídky po úpravě sítě škol,
- aktivita školy v oblasti vlastního rozvoje.

Strategie Karlovarského kraje

Cílem v oblasti středního vzdělávání je posílení efektivity a zabezpečení racionálního chodu středního školství v kraji. Došlo k optimalizaci středních škol a školských zařízení formou slučování. Tím se zlepšila naplněnost kapacit a efektivita využívání majetku. Byla zachována oborová struktura škol. Střední školy se zapojují do různých aktivit a projektů a získávají finanční prostředky na zlepšení podmínek pro výuku.

Změny vzdělávací nabídky:

Byly provedeny změny v oborové struktuře a zahájena výuka v nových oborech, zejména technického vzdělávání. Předpokládá se, že se vzdělávací nabídka bude měnit v souvislosti s potřebami zaměstnavatelů. Preferovány budou obory s vysokou mírou flexibility absolventů na trhu práce, s nízkou mírou kvalifikační migrace absolventů při přechodu na trh práce a modulárně koncipované vzdělávací programy. Rozvíjeny budou i obory, kde bude zajištěno vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Strategie Plzeňského kraje

Plzeňský kraj předpokládá pokles vycházejících žáků 9. tříd o 30%. Míra účasti na středoškolském vzdělávání v kraji je 90%. 34% absolventů středního vzdělávání ukončeného výučním listem usiluje o získání maturitní zkoušky v nástavbovém studiu. Vzdělávání zakončeného maturitní zkouškou se účastní 63% přijatých na střední školy. Nezvyšuje se podíl žáků nově přijatých do oborů středního vzdělávání - lyceí. Zvýšení zájmu o lycejní obory však lze předpokládat, protože byly nově zavedeny lycejní obory na čtyřech středních školách.

Nové skutečnosti v rozvoji středního vzdělávání:

Předpokládá se snížení zájmu o školy s nižším statusem, především o obory učilištní. Problémy jsou očekávány ve středních školách s nižším počtem žáků, omezenou oborovou nabídkou a s tradičními přístupy ve vzdělávání.

U středních škol s maturitními obory se předpokládá snížení počtu žáků na 80 - 90% současného stavu, u středních odborných učilišť na 30 - 40% současného stavu. Snížila se nabídka gymnaziálního vzdělávání u 8letého oboru. Zvýšila se nabídka míst v nástavbových oborech. Roste převis nabídky nad poptávkou u učebních oborů s výučním listem.

Vzdělávací nabídka středních škol odpovídá potřebám trhu práce. Nejvyšší podíl mezi nezaměstnanými mají absolventi středních škol bez maturity, nejnižší podíl absolventi gymnázií, což je dáno tím, že většina pokračuje ve studiu na vysokých školách.

Z hlediska zaměstnavatelů jsou nejvíce postrádanou skupinou vyučení a maturanti. Chybějí zejména technické profese vycházející ze středních škol.

Na rozvoj regionálního školství Plzeňského kraje bude mít rozhodující vliv naplnění těchto kritérií:

- soulad oborové nabídky škol a potřeb trhu práce v lokalitě působení dané školy,
- schopnost škol přizpůsobit svoji vzdělávací nabídku,
- rozvoj oborů ukončených maturitní zkouškou,

- zainteresovanost zaměstnavatelů na odborném vzdělávání,
- schopnost škol efektivně využít financování některých svých činností z programů EU.

Nově může být zařazen nebo kapacitně posílen obor, který bude odpovídat potřebám trhu práce s ohledem na strategii rozvoje regionu. Při zavedení nového oboru musí být utlumen obor, který je z hlediska trhu práce neperspektivní. Podporován bude rozvoj všeobecného vzdělávání a polyfunkční školy s komplexní vzdělávací nabídkou.

Strategie Středočeského kraje

Nižší míru nezaměstnanosti v kraji vykazují absolventi maturitních oborů středních odborných škol a gymnazisté. Je to dáno i tím, že větší část těchto absolventů pokračuje ve vysokoškolském studiu. Daleko méně vyučených pokračuje v nástavbovém studiu.

Zvyšuje se podíl Středočechů, kteří podávají přihlášky na střední školy v Praze. Pravděpodobnost přijetí do střední školy ve Středočeském kraji proto přesahuje celorepublikový průměr. Středním školám v kraji se omezují možnosti výběru mezi uchazeči. Demografický pokles způsobí, že se střední školy ve Středočeském kraji budou potýkat s nedostatkem zájemců o studium.

Ve Středočeském kraji přijímají gymnázia necelou pětinu ze všech přijatých do denního studia středních škol. Mírně se zvyšuje podíl přihlášek podaných absolventy základních škol na gymnázia. Podíl přijatých na gymnázia spíše stagnuje a nesleduje celostátní tendenci k růstu. Pokud se má podíl přijatých na gymnázia zvýšit, je třeba zvýšit počet přijímaných v průměru o 2 - 3 třídy ročně.

Střední odborné školy přijímají do denního studia zakončeného maturitní zkouškou největší část ze všech přijatých na střední školy. Podíl podaných přihlášek na tyto střední školy v posledních letech klesá.

Střední odborná učiliště poskytují také vzdělávací programy zakončené maturitní zkouškou. Zájem o tyto programy stoupá. Tendence posilující maturitní studium na učilištích budou v období demografického poklesu dále pokračovat. Učiliště se budou snažit získat alespoň části skupin žáků končících povinnou školní docházkou, kteří k nim tradičně nastupovali. Půjde o žáky méně připravené, méně motivované a méně ochotné se podřídit požadavkům školy. Předpokládá se, že se podíl přijímaných žáků do maturitních oborů na středních odborných učilištích udrží přibližně na stejné výši.

Střední odborná učiliště a střední odborné školy nabízejí také střední odborné vzdělání zakončené výučním listem. Předpokládá se, že dojde k propadu přijímaných o třetinu.

Poklesne počet žáků s výučním listem přijímaných do nástavbového studia.

V důsledku demografického vývoje dojde k největšímu poklesu ve vzdělávacích programech, které nevedou k maturitní zkoušce, a v nástavbovém studiu. Počet žáků ve středních školách zakončených maturitou zůstane zhruba na stejné úrovni.

Záměry kraje:

- Zvýšení podílu přijímaných do gymnázií na 25 % celkového počtu žáků přijímaných do středních škol a zároveň regulování počtu přijímaných do víceletých gymnázií pod úrovní 10 %.
- Rozvoj všeobecně odborného vzdělávání (lyceizace) na 10 % celkového počtu přijímaných do středních škol.
- Docílení podílu středního odborného školství na úroveň 45 % (včetně lyceí) celkového počtu přijímaných do středních škol.
- Změna v kvantitativním vývoji v učňovském školství a charakteru poskytovaných služeb.
- Relevance oborové struktury studijní nabídky odborného školství vzhledem k potřebám pracovního trhu.
- Podpora rozvoje nabídky dalšího vzdělávání na středních školách.

Porovnání dlouhodobých záměrů

Ve všech DZ sledovaných krajů je očekáván pokles počtu žáků přijímaných na střední školy. Bude podporováno střední vzdělávání ukončené maturitní zkouškou, zejména se zaměřením na všeobecné vzdělávání. Všechny kraje vidí východisko v optimalizaci středních škol – kraje Jihočeský a Plzeňský stanovil kritéria, podle kterých bude při optimalizaci postupovat. Je očekáván menší zájem o střední vzdělávání ukončené výučním listem.

Plzeňský a Středočeský kraj se zaměřil i na rozvoj lyceí, které mají rozšířit nabídku všeobecného vzdělávání.

Jihočeský kraj upozorňuje na to, že se zánikem některých neatraktivních oborů se prohloubí problémy s nedostatkem pracovních sil. Zánik některých odborných učilišť v kraji může vyřešit rozšíření vzdělávací nabídky pro dospělé.

Karlovarský kraj provedl optimalizaci sítě škol a změnu oborové struktury s ohledem na to, aby se absolventi uplatnili na trhu práce. Kraj podporuje střední školy, které vzdělávají žáky se specifickými vzdělávacími potřebami.

Nejnižší míru nezaměstnanosti v krajích mají absolventi středního vzdělávání zakončeného maturitní zkouškou a to proto, že značná část pokračuje v terciárním vzdělávání. Na trhu práce je největší zájem o absolventy středních škol s technickým vzděláním (Plzeňský kraj).

Středočeský kraj (vzhledem k blízkosti k Praze) se snaží řešit odliv zájemců o středoškolské vzdělávání do Prahy. Kromě rozšíření počtu lyceí má zájem zvýšit podíl přijímaných do gymnázií.

Strategii rozvoje středního vzdělávání věnují všechny čtyři sledované kraje velkou pozornost. Je to zřejmě dáno i tím, že jsou zřizovateli většiny středních škol a pokles počtu žáků se přesouvá ze základních škol na školy střední.

Vždy je provedena podrobná analýza předchozího vývoje. Z této analýzy pak vyplývají konkrétní opatření. Nejčastěji uváděným řešením je optimalizace sítě středních škol v kraji.

Strategie rozvoje středního vzdělávání jednotlivých krajů naplňuje kritéria rozvoje regionálního školství stanovená v DZ ČR. Stejně tak je tomu i u kritérií přijímání do středních škol. Výjimkou je kritérium, podle kterého nemá podíl přijímaných do prvních ročníků středních odborných učilišť klesnout pod 30 % absolventů základních škol. Došlo však k poklesu počtu absolventů základních škol a zájem o střední vzdělávání s výučním listem je malý.

9 Odlišnosti v dlouhodobých záměrech krajů

Rozdíly, které se v jednotlivých dlouhodobých záměrech objevily a které by měly zohlednit specifika krajů, jsou uvedeny přehledu. Jedná se o cíle a opatření, která se v dlouhodobých záměrech ostatních sledovaných krajů neobjevila.

V oblasti Rovnost příležitostí ke vzdělávání:

Jihočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • nutnost vzájemné informovanosti všech zástupců školských poradenských zařízení a školských zařízení preventivní péče v kraji • problematika pedagogicko-psychologického poradenství
Karlovarský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • péče o sportovně nadané děti a oblast volnočasových aktivit • podpora otevírání škol rodičovské veřejnosti pro vzdělávání a zájmovou činnost a podpory společných akcí učitelů, žáků a rodičů za účelem dobré komunikace

	<ul style="list-style-type: none"> • podpora osvěty rodičů, aby bylo poradenství vnímáno jako pomoc pro žáka
Plzeňský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • využití ICT a e-learningových aplikací ve vyučovacím procesu a v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků • podpora soutěží a sportovní činnosti zdravotně postižených a spolupráci a diskuzi s pedagogy ze speciálního školství • vytvoření podmínek pro zavedení stipendijního nebo grantového systému podpory mimořádně nadaných žáků středních škol • vytváření podmínek pro zájmovou a mimoškolní činnost zejména v těch oblastech, kde tato činnost není dostatečně rozvinuta nebo není dosažitelná • hodnocení nejčastějších diagnóz • vydávání brožury „Čím budu“ s přehledem středních škol v kraji pro žáky vycházející ze základních škol • organizaci společných prezentačních akcí středních škola a potencionálních zaměstnavatelů
Středočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • mapování sociálně patologických jevů ve školách a školských zařízeních • provedena analýza poradenských služeb

V oblasti Zkvalitňování a modernizace vzdělávání:

Jihočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • zachování dostupné sítě mateřských škol v kraji • zvýšení kvality jazykového vzdělávání ve středních školách • zavádění nových technologií, zlepšení vybavenosti škol, podpora technických a přírodovědných oborů a jazykového vzdělávání • příprava kvalitních řemeslníků ve středních odborných školách
Karlovarský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • podpora aktivního kariérového poradenství • podpora informační kampaně pro veřejnost a pro klíčové realizátory reformy • podpora ředitelů škol, v jejichž školách budou ŠVP pro střední školy vytvářeny • konzultace ředitelů středních odborných škol se zástupci profesních organizací

Plzeňský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • podpora výchovy ke zdraví v mateřských školách v rámci tvorby ŠVP • aktivní zapojení kraje do připomínkového řízení při tvorbě legislativy pro základní školy • informování veřejnosti o kurikulární reformě ve středních školách a nové kurikulární dokumentaci prostřednictvím svých webových stránek • propojení jednotlivých oborů vzdělávání v teoretické a praktické části přípravy žáků
Středočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • podpora vzniku lyceí • posílení všeobecné složky vzdělávání ve vzdělávání odborném • úprava počtu přijímaných žáků do středních odborných škol a učilišť, počtu přijímaných do nástavbového denního studia a optimalizace sítě středních škol v návaznosti na trh práce • optimalizace struktury speciálních škol

V oblasti Specifická podpora:

Jihočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • hostování kvalifikovaných učitelů cizích jazyků ze zahraničí • pomoc školám nacházet partnery z anglicky mluvících zemí • zlepšení vybavenosti škol ICT a efektivnější využívání ICT ve výuce
Karlovarský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • podpora škol, které budou vyučovat předměty v cizím jazyce • rozvoj vybavení škol výpočetní technikou a prezentační technikou
Plzeňský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • DVPP v rámci kurzů NIDV
Středočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • příprava návrhu rozvoje mezinárodní spolupráce

V oblasti Pedagogičtí pracovníci:

Jihočeský kraj	0
Karlovarský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • zřízení detašovaného pracoviště Fakulty pedagogické ZČU Plzeň v kraji

	<ul style="list-style-type: none"> • zřízení kombinovaného studijního programu pro učitele ZUŠ
Plzeňský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • propojení vzdělávání pedagogických pracovníků s vysokoškolským vzděláváním (ovlivňování studijních programů pedagogické fakulty, požadavek vysokoškolského vzdělávání pedagogů předškolního vzdělávání) • vzdělávání pedagogů v uměleckých školách • podpora vzdělávání v oblasti environmentální výchovy
Středočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • vzdělávání vedoucích pracovníků – ředitelů

V oblasti Strategie rozvoje jednotlivých úrovní vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy s ohledem na demografický vývoj:

Jihočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • rozšíření vzdělávací nabídky pro dospělé
Karlovarský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • podpora středních škol, které vzdělávají žáky se specifickými vzdělávacími potřebami
Plzeňský kraj	0
Středočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • zvýšení podílu přijímaných do gymnázií

10 Závěr

Komparace dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy čtyř sledovaných krajů ukázala, že mezi kraji v porovnávaných oblastech Rovnost příležitostí ke vzdělávání, Zkvalitňování a modernizace vzdělávání a Specifická podpora vzdělávání nejsou výrazné rozdíly.

Všechny čtyři dlouhodobé záměry krajů v oblasti Rovnost příležitostí ke vzdělávání jsou v souladu s DZ ČR. Výjimkou je pouze cíl Jihočeského kraje, který v rozporu s koncepcí DZ ČR integrovat nadané žáky do běžných škol podporuje zřizování samostatných tříd pro mimořádně nadané žáky.

V oblasti Zkvalitňování a modernizace vzdělávání a Specifická podpora (podpora cizích jazyků, informačních a komunikačních technologií) se dlouhodobé záměry krajů neliší od DZ ČR.

Přestože byly předpokládány výraznější rozdíly v záměrech sledovaných krajů v oblastech Pedagogičtí pracovníci a Strategie rozvoje jednotlivých úrovní vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy s ohledem na demografický vývoj, porovnání dlouhodobých záměrů tento předpoklad nepotvrdila. Odlišnosti jsou, stejně tak jako v předchozích sledovaných oblastech, poměrně malé.

Dlouhodobé záměry sledovaných krajů a jejich cíle korespondují s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice.

Podle vyhlášky 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, záměry krajů mají být sestavovány v souladu s DZ ČR a měly by rozpracovat stanovené cíle a opatření a navrhnout konkrétní řešení s ohledem na specifické podmínky kraje, jeho rozvoj a potřeby. Konkrétní řešení by měla být zdůvodněna.

Přístup krajů ke zpracování dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy se liší.

Jihočeský kraj podrobně a konkrétně hodnotí výchozí stav vzdělávání v kraji i každou oblast vzdělávání. Cíle i opatření směřují k řešení problémů v regionu.

Karlovarský kraj má dlouhodobý záměr v úvodní části velmi obecný, specifiky se příliš nezabývá. Z DZ ČR jsou převzaty doslovně celé pasáže, a to nejen cíle a opatření, ale někdy i části týkající se charakteristiky kraje v dané oblasti. Přestože je kraj při hodnocení úrovně vzdělávání poměrně kritický, opatření ke zlepšení stavu jsou nekonkrétní.

Plzeňský kraj podává v úvodní části přehled činností kraje vztahujících se k oblasti vzdělávání. Cíle kraje jsou v některých případech velmi obecné, protože jsou doslovně převzaty z DZ ČR. Na druhé straně obsahuje DZ kraje nejvíce specifických opatření, zejména v oblasti Rovnost příležitostí ke vzdělávání.

DZ Středočeského kraje podrobně analyzuje vzdělávání v kraji. Struktura dlouhodobého záměru kraje se liší od struktury DZ ČR. Stanovené cíle jsou konkrétní a jasně formulované. Uvedená opatření vycházejí z analýzy stavu. DZ kraje nerozpracovává všechny cíle uvedené v DZ ČR, zabývá se jen některými cíli z dané oblasti. DZ kraje se soustřeďuje zejména na střední vzdělávání.

Dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy sledovaných krajů obsahově, a většinou i svou strukturou, odpovídají Dlouhodobému záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky.

Dlouhodobé záměry krajů se zároveň příliš neliší ani mezi sebou navzájem. To na jednu stranu může svědčit o tom, že vzdělávací politika je ve všech krajích České republiky stejná, ale na druhou stranu může jít i o určitý formalismus. Specifické podmínky se v dlouhodobých záměrech objevují zejména v charakteristice kraje a ve vyhodnocení dosaženého stavu, ale doslovně převzaté části z DZ ČR do dlouhodobých záměrů krajů (a to včetně části pojednávající o dosaženém stavu dané oblasti v kraji) nesvědčí o hlubším zamýšlení se nad rozvojem vzdělávání v kraji.

Seznam zkratek

DVPP - další vzdělávání pedagogických pracovníků

DZ - dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy

DZ ČR - Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky

ESF - evropské strukturální fondy

EU - Evropská unie

ICT - informační a komunikační technologie

KCVJŠ - Krajské centrum vzdělávání a jazyková škola s právem jazykové zkoušky

MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NIDV – Národní institut dalšího vzdělávání

OP VK – operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost

PPP - Pedagogicko-psychologická poradna

RVP - rámcový vzdělávací program

SIPVZ - státní informační politika ve vzdělávání

SPC – speciálně-pedagogické centrum

SVP – středisko výchovné péče

ŠPP – školské poradenské pracoviště

ŠVP - školní vzdělávací program

ZČU – Západočeská univerzita

ZUŠ - základní umělecká škola

ZVaS – Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Středisko služeb školám

Literatura:

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido 2000. ISBN 80-85931-79-6.

KALOUS, J. *Využití statistiky v pedagogickém výzkumu*. In SKALKOVÁ, J., aj. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha : SPN, 1983

PRŮCHA .J.; WALTEROVÁ. E.; MAREŠ. J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál 2009. ISBN 978-80-7367-647-6

ŠIMEK M.; TVRDÝ L. *Rozdíly ve vzdělanostní struktuře obyvatelstva se zaměřením na Českou republiku* [online]. 2005 [cit. 2012-2-20]. Dostupné na WWW: http://knowledge.vsb.cz/sborniky/2005_Simek_Tvrdy_rozdily.pdf

VOJTĚCH, J.; CHAMOUTOVÁ, D. *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii 2010/11*. [online]. Praha: NUOV, 2001 [cit. 2012-2-20]. Dostupné na WWW:

http://www.nuov.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/VYVOJ2010_pro_www2.pdf

Český statistický úřad, veřejná databáze [online]. 2012 [cit. 2012-2-20]. Dostupné na WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=17&

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky [online]. 2007 [cit. 2012-1-17]. Dostupné na WWW: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-msmt-2007>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihočeského kraje [online]. 2008 [cit. 2012-1-17]. Dostupné na WWW:

[http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=343&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=343&par[lang]=CS)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Karlovarského kraje [online]. 2008, [cit. 2012-1-17]. Dostupné na WWW:

http://www.kr-karlovarsky.cz/NR/ronlyres/40E4F400-4D22-42EE-AF8C-E68A9ABDCE67/0/skol_DZKK08.pdf

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Plzeňského kraje [online]. 2008 [cit. 2012-1-17]. Dostupné na WWW:

<http://www.plzensky-kraj.cz/cs/article/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-plzenskeho-kraje-2008?sekce=all>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Středočeského kraje [online]. 2008 [cit. 2012-1-17]. Dostupné na WWW:

<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/institute/dokumenty/default.htm>

Listina základních práv a svobod [online]. 1998 [cit. 2011-12-27]. Dostupné na WWW:

<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, Bílá kniha [online]. 2001 [cit. 2012-2-14]. Dostupné na WWW: <http://www.msmt.cz/bila-kniha/narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-bila-kniha-2001>

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod [online]. 1992 [cit. 2011-12-27]. Dostupné na WWW: <http://www.novatrixprint.cz/umluva-o-ochrane-lidskych-prav-a-svobod.html>

Ústava České republiky [online]. 1993 [cit. 2011-12-27]. Dostupné na WWW: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Přílohy:

Příloha č. 1: Mateřské školy – školní rok 2007/2008 a 2010/2011

Školská zařízení	ČR		Jihočeský kraj		Karlovarský kraj		Plzeňský kraj		Středočeský kraj	
	2007/8	2010/11	2007/8	2010/11	2007/8	2010/11	2007/8	2010/11	2007/8	2010/11
Počet zařízení	4 808	4 880	294	296	116	120	256	260	629	662
Počet tříd	12 698	13 988	815	900	350	367	670	760	1 462	1 689
Počet dětí	291 194	328 612	18 926	21 430	8 164	8 916	15 322	17 818	33 818	39 438

Zdroj: NÚOV

Příloha č. 2: Základní školy – školní rok 2007/2008 a 2010/2011

Školská zařízení		ČR		Jihočeský kraj		Karlovarský kraj		Plzeňský kraj		Středočeský kraj	
školy		2007/8	2010/11	2007/8	2010/11	2007/8	2010/11	2007/8	2010/11	2007/8	2010/11
celkový počet	Počet zařízení	4 155	4 123	255	254	115	112	224	222	524	524
	Počet tříd	43 433	41 720	2 725	2 617	1 299	1 234	2 286	2 223	4 985	4 977
	Počet žáků	844 863	789 486	- *	49 590	- *	- *	44 548	42 078	96 442	94 809
jen s I. stupněm	Počet zařízení	1 392	1 389	75	74	25	25	74	73	191	194
	Počet tříd	4 312	4 743	221	221	68	70	325	245	522	631
	Počet žáků	64 271	72 304	3 161	3 190	807	756	3 733	3 990	7 526	9 850
jen s II. stupněm	Počet zařízení	61	77	1	- *	2	1	6	6	5	11
	Počet tříd	390	501	- *	19	- *	- *	59	49	21	60
	Počet žáků	5 974	7 864	- *	256	- *	- *	1 137	956	210	928
s I. i s II. stupněm	Počet zařízení	2 702	2 657	179	180	88	86	144	143	328	319
	Počet tříd	38 722	36 476	2 490	2 377	1 227	1 160	1 992	1 929	4 442	4 286
	Počet žáků	774 618	709 318	49 735	46 144	2 4762	22 458	39 678	37 132	88 706	84 031

Zdroj: NÚOV

* údaje nebyly uvedeny

Příloha č. 3: Střední školy – školní rok 2007/2008 a 2010/2011

Školská zařízení		ČR		Jihočeský kraj		Karlovarský kraj		Plzeňský kraj		Středočeský kraj	
obory		2007/8	2010/11	2007/8	2010/11	2007/8	2007/8	2010/11	2007/8	2010/11	2007/8
gymnázia	Počet zařízení	373	372	27	25	11	11	14	14	34	34
	Počet žáků	146 370	139 066	8 983	8 549	3 662	3 591	6 657	6 330	12 987	12 554
střední odborné a praktické školy	Počet zařízení	917	951	64	64	27	27	38	42	97	103
	Počet žáků	219 194	207 665	13 841	13 228	6 055	5 642	10 921	10 288	18 778	18 220
střední odborná učiliště a praktické školy	Počet zařízení	556	554	37	37	19	19	31	29	59	62
	Počet žáků	160 159	142 980	10 369	9 310	4 853	4 433	8 483	7 673	14 101	12 901
nástavbové studium	Počet zařízení	439	431	25	24	13	11	26	25	43	47
	Počet žáků	43 493	43 207	3 179	2 865	1 324	1 179	2 363	2 524	4 082	4 350
střední škola praktického vyučování	Počet zařízení	34	26	4	1	2	2	1	- *	1	1
	Počet žáků	1 799	1 290	156	- *	- *	- *	- *	- *	- *	- *

Zdroj: NÚOV

* údaje nebyly uvedeny

Příloha č. 4: Základní umělecké školy (ZUŠ) a konzervatoře – školní rok 2007/2008 a 2010/2011

		ČR		Jihočeský kraj		Karlovarský kraj		Plzeňský kraj		Středočeský kraj	
		2007/8	2010/11	2007/8	2010/11	2007/8	2010/11	2007/8	2010/11	2007/8	2010/11
ZUŠ	Počet zařízení	478	485	34	34	20	20	33	34	54	55
	Počet žáků	227 517	234 565	13 038	13 247	8 910	9 138	13 316	14 164	22 851	25 315
konzervatoře	Počet zařízení	19	18	1	1	- *	- *	1	1	- *	- *
	Počet žáků	3 606	3 560	- *	- *	- *	- *	- *	- *	- *	- *

Zdroj: NÚOV

* údaje nebyly uvedeny